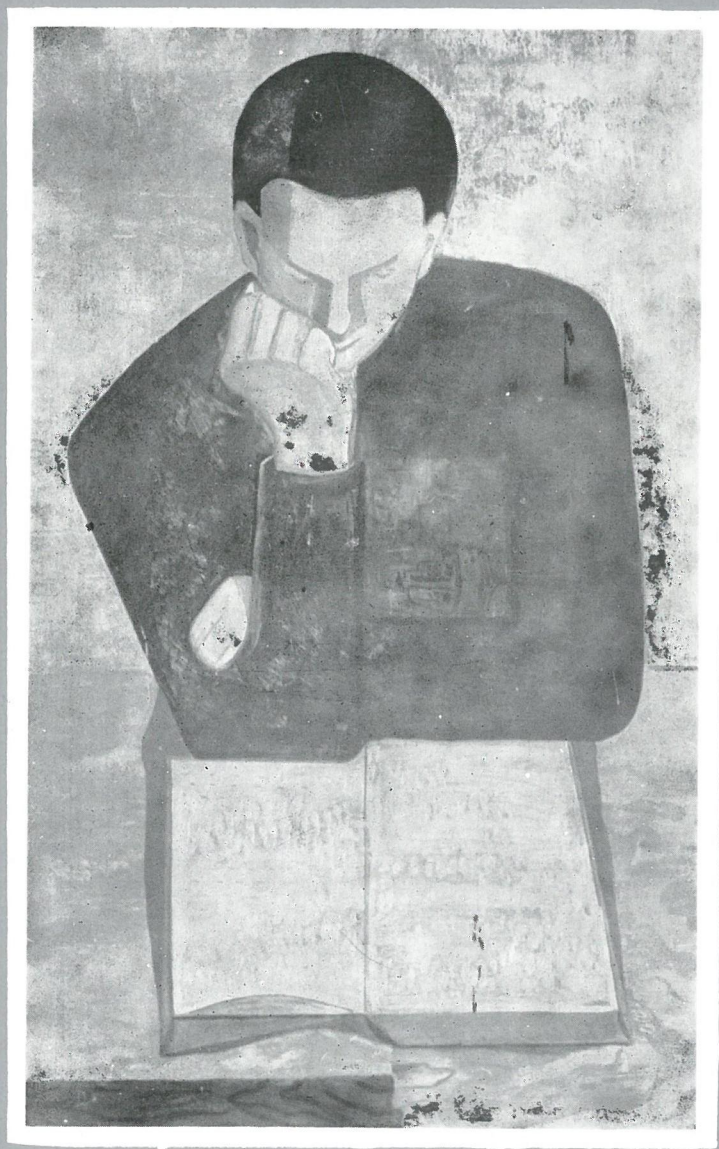

4

fejér megyei könyvtáros

XIII. ÉVFOLYAM, NOVEMBER

1973

4

fejér megyei könyvtáros

XIII. évfolyam

1973

november

Fejér megye könyvtárosainak tájékoztatója

tartalom

NEMÉNYI LÁSZLÓ	Könyvtárak a munkahelyeken	3
PÁLFALVI MÁRIA	Uj fejezet a VIDEOTON szocialista brigádjainak könyvtári ellátásában	9
FATA ERZSÉBET	Irodalompropaganda a Dunai Vasmű Vörösmarty Könyvtárában	12
VARGA ZSUZSA	"A könyvek mindenki számára vannak..."	15
ZOMBORY MÁRIA	Gondolatok egy író-olvasó találkozóról	19
FEJES ERZSÉBET	Iskola és könyvtár Martonvásáron	22
	Könyvtárról könyvtárra	
	Az István Király Múzeum Könyvtára (nl)	26
	E z t láttuk	
HEGEDÜS ÉVA	Emlékműsor a névadóról	32
	Kövek, színek, emberek	
SULYOK JÁNOS	Három székesfehérvári vonatkozású, 18. századi ismeretlen nyomtatvány	33
TÓTH GY. I.	A székesfehérvári Szabadság első tárcája: Reviczky Gyula verse	37
	Könyvespolc	
	1973. augusztus – október (-ő-)	39
	Hirek	41

Fejér megyei
Könyvtáros

Fejér megye
könyvtárosainak
tájékoztatója
(Körlevélként)

SZERKESZTI

a Szerkesztő Bizottság
Tagjai:

Dr. Csongor Endréné
Murányi Lajos
Neményi László
Sudár Ivánné
Tóth György István

KIADJA

a Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár
Székesfehérvár
Bartók Béla tér 1.
Telefon: 12-684
Felelős kiadó:
Dr. Csongor Endréné

KÉSZÜLT

a Papiripari Vállalat
Dunaújvárosi Gyára
házi nyomdájában
400 példányban

Ebben a számunkban KISPÁL ARLETTE (8. lap), MOLNÁR ESZTER (14. lap), SOBOR ANTAL (11., 18. lap) és SZABÓ EDIT (21., 25. lap) tusrájzait közöljük

E SZÁMUNK MUNKATÁRSAI

FATA ERZSÉBET, a Dunaí Vasúti Vörösmarty Könyvtárának munkatársa; FEJES ERZSÉBET klubkönyvtárvezető, Martonyvásár; HEGEDŰS ÉVA, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; MURÁNYI LAJOS, a Pedagógus Továbbképzési Kabinett munkatársa; NEMÉNYI LÁSZLÓ, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; PÁLFALVI MÁRIA, a VIDEOTON Szakszervezeti Könyvtárának vezetője; SÜLYÖK JÁNOS, a székesfehérvári Püspöki Könyvtár igazgatója; TÓTH GYÖRGY, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár igazgatóhelyettese; VARGA ZSUZSA, a dunaújvárosi József Attila Városi Könyvtár igazgatóhelyettese; ZOMBORY MÁRIA, a dunaújvárosi József Attila Városi Könyvtár munkatársa

KÖNYVTÁRAK A MUNKAHELYEKEN

"A hálózathoz tartozó könyvtárak feladata, hogy a munkahelyeken biztosítsák a közművelődési könyvtári szolgáltatásokat, neveljék a dolgozókat olvasásra, segítsék olvasási szokásaik kialakítását. Tevékenységükkel a szakszervezeti nevelőmunka céljainak elérését segítik elő, a politikai, világnézeti nevelést, az általános és szakmai műveltség gyarapítását, az irodalmi és művészeti izlés fejlesztését. Könyvtári eszközökkel segítik a szakszervezetek agitációs propaganda és oktatási munkáját, felkarolják és támogatják a dolgozók önképzési törekvéseit, biztosítják szórakozását."

(A szakszervezeti könyvtári hálózatok szervezeti szabályzatából)

"Mind állami, mind vállalati forrásokból többet kell biztosítani a felnőtt lakosság oktatására és művelődésére, mindenekelőtt a munkástelepülések megfelelő művelődési intézményekkel való ellátására..."

(Az MSZMP X. Kongresszusának határozatából)

Íróvendéggel, ünneplőben

PUSZTAVÁM, az IKARUS Gyáregysége, 1973. november 20, délután fél 3. Irodaépület a gyárkapu mellett. Itt kap új otthonát a könyvtár, szomszédságban a tömegszervezetek irodáival. Jobbágy Károlyt várják és egy leányt a VIDEOTON irodalmi színpadából, aki verset szaval majd. Megjelennek a gyár vezetői, a helyi SZB-titkár, az SZMT könyvtár vezetője és munkatársa Fehérvárról, sőt Kovács Józsefné SZMT titkár is, aki ünnepélyesen adja át az új létesítményt a dolgozóknak. Falakat borító könyvespolcok, példás rend, üdítő színek, szinte otthonos környezet. A berendezés új szaga még a levegőben. És némi izgalom is, az avatás előtti pillanatok boldog feszültsége. Valamennyi ülőhely megtelik a meghívottakkal. Bevonul az ünnepség fényét emelő költő, és irodalmi hangulatot teremt a falak között.

Ott van Szániel bácsi is, a "kiszolgált" könyvtáros, aki még a bányánál kezdte ezt a munkát. Már túl a hetvenen, talán ő érzi át legmélyebben a perc jelentőségét. Ő, aki a hatvanas évektől már a feleségével együtt szorgoskodott, fázott a könyvtár előző helyén, egy fo-

KÖNYVTÁRAK A MUNKAHELYEKEN

lyosó végén elrekesztett kis kuckóban, és mászott a létrára egy-egy olvasmányért akár amennyezetig. Ha mindketten egyszerre voltak bent, az olvasómár alig fért a polchoz. Kétezerhatszáz könyv, 60 négyzetméteren – ez már könyvtár. De befér ide még további ezer, sőt lesz is annyi, mert kell egyre többen dolgoznak a gyárban.

SZÉKESFEHÉRVÁR, MÁV Járműjavító, 1973. november 23, délután 2 óra. Az irodaépület egy tágas szobáját foglalta el a könyvtár, az 1000 dolgozó olvasását szolgáló szakszervezeti intézmény. Meghívtak, vezetők, szakfelügyelet és író ünneplőben. Itt Csák Gyula avat, Marosfi Tibor, az SZB titkár átadja az új helyiséget, és ajándékként vásárlási utalványt a Vállalat TMK szocialista brigádjának. Név szerint Bita Kálmánnak, Für Ivánnak, Mohácsi Józsefnek, Papp Józsefnek és Vizler Györgynek, akiknek most a dolgozók nevében megköszöni, hogy elkészítették az új könyvespolcokat – társadalmi munkában. Lát-szik, nem sajnálták az anyagot, nehogy leszakadjanak a könyvek alatt; a polcok mélyebbek a megadott méretnél. Itt is emlékeznek a korábbi, az ebédlő melletti kőpadlós, sötét, eldugott kis helyiségre, ahol mállott a vakolat és mennyezeti rakták a könyvet, hogy beférjen.

Nem egészen 2000 kötet a most felavatott könyvtár állománya.

– Dolgozóink sokkal kulturáltabb körülmények között olvashatnak – mondja az SZB titkár.

A fejlődés látható jelei

SUDÁR IVÁNNÉ, az SZMT Központi Könyvtár vezetője:

– A könyvtárávátásokat, mint ünnepi alkalmakat, ebben az évben is a Szakszervezeti Könyvtári Hétre időzítettük. Nem csak a hagyomány miatt; így koncentráltan nagyobb hangsúlyt kapnak az események és több figyelmet. Ez persze nem jelenti azt, hogy az év más időszakában nincsenek könyvtárávadások.

Nézzük az új intézményeket bemutató fényképes kiadványt, és emlékezünk. Minden évre jut a megyében legalább egy-két megszépült vagy új helyiségbe költözött könyvtár, 1973-ban négy is. Ez a legszembetűnőbb jele a hálózat fejlődésének, és egyben biztos alap: a működés feltételeinek folyamatos javítása. A nagyobb alapterületű, kedvezőbben elhelyezett könyvtárak általában a legszorongatóbb körülmények közül lépnek ki; a bővítés és a korszerűsítés – noha mértéké-
ben nem mindenütt felel meg a szükségleteknek –, rendszerint ugrás-
szerű fejlődést hoz a könyvtárak életében.

Lássuk csak a jelentősebbeket, az utóbbi néhány évben! 1968: új, háromszor nagyobb alapterületű, önálló épületbe költözik a Dunai Vasmű Vörösmarty Könyvtára. A belső térkiképzés esztétikailag igényes, a berendezés is teljesen új. 1969: ugyanitt jelentős bővítés másfél millióból, megnyílik a Könyvüfémmű reprezentatív új könyvtára, önálló helyiséget kap a VOLÁN 14. számú Vállalat szakszervezeti könyvtára. 1971: a műszaki könyvtárral közösen, rendkívül tágasan helyezik el és klubberendezéssel is felszerelik a SZIM Székesfehérvári Köszöri-

gépgyárának szakszervezeti könyvtárát, 1972: új berendezéssel szabadpolcos kölcsönzést vezetnek be a Vörös Október Ruhagyár Dunaújvárosi Gyárának könyvtárában, és új elhelyezést, ugyancsak korszerűbb berendezést kap a MÁV székesfehérvári Góc-könyvtára. 1973: közel 400 000 forintból 120 négyzetméterre bővül és felszereltségében is gazdagodik a VIDEOTON szakszervezeti könyvtára, új helyiséget avatnak az IKARUS pusztavámi Gyáregységében és a MÁV Székesfehérvári Járműjavító Vállalatánál. S hogy legalább ennek az évnak a felsorolása legyen teljes: önálló helyiséget biztosítottak a Könnyűfém-mű Otódi fiókkönyvtárának, az öntöde területén.

– A változások nemcsak a könyvtárak külső megjelenésében, a vonzó környezettel hoznak újat. És nem is csupán az olvasók számának emelkedésében vagy a megnövekedett kölcsönzési forgalomban – mondja Sudár Ivánné. – Ahol az egyéb feltételek is biztosítottak, a tartalmi munka jobb lehetőségeit is jelentik.

Köznapiak az újabb avatásokig

A SZAKSZERVEZETI KÖNYVTÁRI HÁLÓZATOK SZERVEZETI SZABÁLYZATA III. 57/b.: "Az olvasószolgálatot ellátó könyvtárakban gondoskodni kell az állomány nagyobbik részének szabadpolcon való elhelyezéséről, biztosítani kell a helybenolvasás lehetőségét ... továbbá munkahelyet ... a könyvtárosok belső munkájához." És három bekezdéssel feljebb (III. 56.): "A könyvtárak megfelelő elhelyezéséről a fenntartó szakszervezeti szerv – az üzem, vállalat, hivatal vezetésének közreműködésével gondoskodik ... A megfelelő elhelyezéshez szükséges anyagi alapok megteremtéséhez a szakszervezeti bizottság igényli az üzem, vállalat, hivatal gazdasági vezetésének támogatását."

– Köztudott a könyvtárosok körében, hogy a szolgáltatások szintjének emeléséről és egyáltalán a bővítéséről csak abban az esetben lehet szó, ha a működés feltételei biztosítottak – mondja az SZMT Központi Könyvtár vezetője. – Meg kell említenem, az utóbbi évek jelentős fejlődésének hangsúlyozása mellett is, hogy a szakszervezeti könyvtárhálózatnak sok esetben még ezekkel a problémákkal is kell küzdenie. A korszerű közművelődési könyvtár megvalósítására vagy lehetőség szerinti megközelítésére irányultak már az eddigi erőfeszítések is, a munkahelyi könyvgyűjtemények tervszerű fejlesztésével és a könyvtárak mindjobb működési viszonyainak biztosításával. Az a tény, hogy 192 könyvtárunk közül 48 rendelkezik önálló helyiséggel, és csak 28-ban folyik szabadpolcos kölcsönzés, nemcsak azt mutatja, hogy mennyi tennivalónk van még, de azt is, hogy az önálló könyvtárakon kívül valamennyi letéti I típusú intézményünkben szabadpolcra is kölcsönöznek az olvasók.

Az előrelépés feltétele továbbra is az az összefogás, amely már példák sorával bizonyította, hogy gyümölcsöző lehet. Ha a gazdasági és a szakszervezeti vezetés egyemberként áll a fejlesztés ügye mellé, a szükséges anyagi források már rendelkezésre állnak, és elegendő

dők a legfontosabbakra. (A költségek eddig is több helyről adódtak össze: a munkahelyi SZB és a vállalat forrásai nagyobb beruházásoknál kiegészültek az SZMT kulturális alapjából és a Központi Könyvtár költségvetéséből.)

– Mely könyvtárak elhelyezését nem tartja kielégítőnek?

– Főleg néhány fehérváriét. Mindenekelőtt a Fejér megyei Állami Építőipari Vállalat Komplex telepén kellene megfelelő megoldást találni. Javítani kellene a Középdunántúli Vizügyi Igazgatóság és a Pamuttextil Művek Kikészítő Gyára könyvtárának elhelyezésén, és mielőbb könyvtárat kellene létesíteni a több vállalat által fenntartott új Munkásszállóban, a Sörház-téren.

Most ezek a legsürgetőbb teendők a következő avatásokig.

Szakmai sovinizmus vagy a kulturális érdekek képviselője?

– Milyen problémákat kell megoldaniuk?

– Nem könnyüeket. És itt már nem egyedül az elhelyezés gondjairól szólok. Az olvasó jó ellátásához a helyiségen kívül elegendő könyvre és megfelelő könyvtárosra van szükség. Nem véletlenül hangsúlyozom ezt az egyébként közhelyszerű megállapítást. Főleg az önálló és a nagyobb letéti I típusú könyvtáraknak kell többet fordítaniuk könyvbeszerzésre, igazodva a dolgozók számához. (Dolgozónként legalább 8 forinttal kellene tervezniük, de a 25 000 forintnál kisebb könyvbeszerzési keret nem elegendő!) El kellene érniük, hogy ahol helybenolvasási lehetőség van, ott több és jól megválasztott periodikára – elsősorban folyóiratokra – fizessenek elő, mert a jelenlegi állapotok nem felelnek meg a követelményeknek.

Már most legalább hat helyen kellene alkalmazni főfoglalkozású könyvtárost: az IKARUS-ban Székesfehérváron (a négyezer dolgozó ellátására ez minimális követelmény!), az Agárdi Állami Gazdaságban, a Mezőfalvi Állami Gazdaságban, a 26. sz. Építőipari Vállalatnál Dunaujvárosban, továbbá a Bauxitbányában Kincsesbányán és a Magyar Tudományos Akadémia Mezőgazdasági Kutató Intézetének Kisérleti Gazdaságában, Martonvásár-Erdőháton. (Ezekben a helyeken egy részfoglalkozású kivételével, tiszteletdíjas könyvtárosok dolgoznak.)

– Miért fogalmaz feltételes módban? Kiktől függ, hogy mindezek megvalósuljanak?

– Sokunktól. Az emberek szemléletén kellene még változtatni. Hogy közös nevezőre jussunk a könyvtárügy fontosságának megítélésében. Hogy senki ne vádoljon szakmai sovinizmussal könyvtárost azért, mert a dolgozók kulturális szükségleteinek arányos kielégítéséért küzd vagy csak kéri ezt – korántsem elfogultan, hiszen tisztában vagyunk a rangsorolással, a tényleges lehetőségekkel. Ma, amikor már jelentős társadalmi fórumokon és dokumentumokban is megfogalmazódott a művelődésnek és ezen belül kiemelten az olvasás fontossága, a közömbösség, a nemtörődömség könnyebben legyőzhető, mint eddig bármikor. Mégis, szüntelen meggyőző, felvilágosító munkára van szükség, olykor "közelharcra" is, hogy célt érjünk.

– Egy korábbi, 1971-es dokumentum, a "Fejér megye szakszervezeti könyvtármozgalmának helyzete és fejlesztésének feladatai" meghatározónak mondta ki a továbbfejlődés szempontjából azt, hogy "a szakszervezeti szervek mennyire tekintik a nevelőmunkát feladatuknak, s mennyire érzik és tudják, hogy a könyvtár e munkának a bázisa és hogy mennyire teremtik meg a célok elérésének feltételeit."

– Igen, ma is az SZB titkárok és kultúrfelelősök tehetnék a legtöbbet azért, hogy könyvtáraink lendületet vett fejlődése jó ütemben haladjon tovább, biztosítva a szükséges pénzfedezetet, és ugyanakkor célszerűen élve az anyagi ösztönzés lehetőségeivel, főleg állami gazdasági könyvtárosaink díjazása igazodhatna jobban teljesítményükhöz. Hadd üdvözljem itt azt a kezdeményezést, amelyet a VIDEOTON már két éve bevezetett: a társadalmi munkás könyvtárosok negyedévenkénti jutalmazását, 1973-tól eredményesen alkalmazzák a Dunai Vasműben, javasoljuk, hogy kövessék példájukat más munkahelyeken is!

A közeli jövő arca

– Az 1971-ben elfogadott megyei dokumentum "mind több teljes funkciójú könyvtárról" és magasabb szintű szolgáltatásról beszél. Hogyan állnak ezen a téren?

– A hálózati elv koncepciója a magasabb szintű ellátásban mindaddig nem érvényesülhet kellőképpen, míg a tömeges igények minőségi kielégítésében vannak fontosabb tennivalóink. Igaz, mindinkább megérnek annak a feltételei, hogy a hálózat egészén valóban ellátási rendszert értsünk, de az egymásra épülő és egymáshoz kapcsolódó szolgáltatások tényleges szintje – nem kell magyaráznom, miért – nagyon is függ a tagkönyvtárak színvonalától.

– A szakszervezeti könyvtárak átszervezésének folyamata, úgy tudom, hosszú távon megszabja a továbbfejlődés irányát.

– Igen. Jelenleg 5 önálló könyvtárunk van, amely teljes funkciójú intézmény, 23 letéti I és 162 letéti II típusú könyvtár, Valamennyi 2000-nél több dolgozót foglalkoztató üzemnek önálló könyvtára lesz, szám szerint 13. A 700 – 2000 létszámú munkahelyek a letéti I, a 700-nál kevesebb munkaerővel működők a letéti II típusú könyvtárat tartják fenn, a normák szerint. Ezt közelíti meg már a jelenlegi besorolás is, de a feltételek folyamatos megteremtésével, további átsorolásokkal módosul még az összkép.

Munkájukat a SZOT Elnökségének 1971. március 29-i állásfoglalása, az Alapelvek és követelmények a szakszervezeti könyvtárak távlati tervezéséhez című ajánlás alapján kezdték, azóta ez határozattá érett. A SZOT Titkársága 1973. július 23-án elfogadta a szakszervezeti könyvtári hálózatok szervezeti és működési szabályzatát, amelyek a távlati tervezés valóra váltását segítik elő: megerősítik az 1971-es állásfoglalást, és néhány területen örvendetes változást is tartalmaznak.

– Melyek ezek?

– Először is könyvtárainknak az állami általános felügyeletbe való bekapcsolását említeném. Könyvtáraink a tanácsi könyvtárakéval azo-

nos, egységes munkanaplót vezetnek 1974. január 1-től. A fejlődés egyik további lépcsője már a közeljövőben, hogy mind több könyvtárunk kilép elszigeteltségéből, és kapcsolatot teremtsen főleg a tanácsi, de az iskolai és szakkönyvtárakkal is.

Gyorsan gördülő "szárnyakon"

Tüzbőrös Moszkvics furgon előtt nyílik fel a gyárkapu sorompója. A portás bizonytalanul tiszteleg a begördülő kocsis utasainak, talán nem ismeri meg őket. Nem csoda, hiszen ha jöttek eddig, busszal érkeztek, odáig meg csak gyalog.

Kiderül aztán, hogy SZMT-ek, a vállalat könyvtárának hoztak frissítést az új, saját kocsin. Nemcsak könyveket kap a letéti könyvtáros, hanem kiadványokat és számtalan jótanácsot is.

Szárnyat kapott az SZMT Központi Könyvtár a gépkocsival, a szállítást és a módszertani irányítást is meggyorsító, utakon gördülő "szárnyakat".

Neményi László

ÚJ FEJEZET A VIDEOTON SZOCIALISTA BRIGÁDJAINAK KÖNYVTÁRI ELLÁTÁSÁBAN

Az 1959-ben kezdeményezett szocialista brigádmozgalom létrejöttével minőségileg új és összetett mozgalom bontakozott ki, melynek keretében a brigádtagok a termelőmunka segítése mellett célul tűzték ki műveltségük állandó emelését, a közösségi életmód, a szocialista ember-típus kialakításának igényét is. A mozgalom – egymással dialektikus egységben lévő – hármas jelszava általánosan fogalmazza meg a célkitűzéseket; ezek mögött kell megkeresnünk azokat a konkrét feladatokat, megoldásuk módjával együtt, amelyek – sajátos eszközeinket tekintve – a könyvtárra hárulnak. A könyvtárosok és a szocialista brigádmozgalom irányítóinak közös feladata, hogy minél több brigádtag váljon könyvtári olvasóvá, és a könyvtári szolgáltatások színvonalának emelésével céltudatos irodalmi izlésefejlesztő munkát végezzenek közöttük.

A konkrét feladatok mögött az általános társadalmi célok ismerete segíthet abban, hogy kilépjünk a könyvtár munkájának, hatékonyságának csupán statisztikai jellegű szemléléséből, és olyan minőségi nevelőmunkát végezzünk, amelynek eredménye – noha semmilyen statisztikával nem mérhető, "csupán" a könyvtárba látogatók hangulatában, az író – olvasó találkozók, könyvtári rendezvények megváltozott légkörében jelentkezik – egyértelműen az előrelépést jelenti.

Egy szakszervezeti könyvtár potenciális olvasótáborát (vállalatunk dolgozóinak létszámaközele 10 000 fő Székesfehérváron) csak kis közösségekben közelítheti meg, művelődésüket csak általuk segítheti elő. Ezek a kis közösségek, a szocialista brigádok. A könyvtár és a brigádok közötti kapcsolattelvételel a már ismert szocialista szerződések megkötésében realizálódott. Arra, hogy egy szerződés miáltal és mennyiben válik formálissá, igen nehéz egyértelműen válaszolnunk. Az uniformizálás lehetőségét már születése pillanatában magában hordozza; de hangsúlyoznunk kell, hogy csak a lehetőségét. Hogy ne váljék tartalmatlanná, azt több tényező motiválja: a brigád tagjainak, illetve a gazdasági vezetők helyes szemléletmódja, a könyvtár jó funkcionálási feltételei stb.

A VIDEOTON Szakszervezeti Könyvtára az első szerződések megkötésekor két főfoglalkozású könyvtárossal, 8000 kötetes könyvállománnyal és 54 négyzetméter alapterületű könyvtárhelyiséggel rendelkezett; helybenolvasási lehetőség egyáltalán nem volt. Ezek a kedvezőtlen körülmények eleve kizárták még annak a tendenciáját is, hogy tömegesen a könyvtárba koncentráljuk olvasóinkat. Az olvasóvá nevelés sürgető társadalmi igényére ezért – a hiányosságok tudatában – azt a megoldást találtuk, hogy a szerződő brigádokból az arra legalkalma-

sabb brigádtaggal vettük fel a közvetlen kapcsolatot; ő közvetített a könyvtár és a brigád olvasó tagjai között. A gyakorlatban ez azt jelentette, hogy a közvetítő személy kölcsönzött társai részére is könyveket. Nem szükséges ennek a módszernek a hiányosságait felsoraköztatnünk, de hangsúlyozandó, hogy nemcsak hiányosságokról beszélhetünk, hiszen a gyakorló könyvtáros számára egy ilyen kapcsolat is sokat megmutat, ha nem is számokban rögzíthetően (mik a közvetítő kérései, vannak-e egyáltalán konkrét kérések, milyen "vissza-jelzéseket" kapunk stb.).

Természetesen adódott a szerződések megkötéséből, hogy ugrás-szerűen emelkedett beiratkozott olvasóink száma. Ez korántsem keltette bennünk azt az érzést, hogy munkánk elérte a célját, hiszen olvasóink bizonyos százalékát személyesen nem is ismertük. De ha ezt a folyamatot perspektivikusan szemléljük, valamiféle eredményességről már ekkor is beszélhetünk, noha megint nem a mutatós statisztika, hanem a korábban már említett személyes tapasztalatok alapján.

A lényegi változás ebben az esztendőben következett be, könyvtárunk jelentős bővítésével. Jelenleg négy főfoglalkozású szakképzett könyvtáros látja el a teendőket, 21 000 kötetes az állomány, ebből 800 kötetes a kézikönyvtár, és 65 féle folyóirat áll rendelkezésre. A 120 négyzetméter alapterületű helyiségben 20 fő részére biztosított a kényelmes helybenolvasási lehetőség. Kedvezőbb körülményeink lehetőségét nyitottak arra, hogy eddigi "közvetett" olvasóinkkal a személyes kapcsolatot is megteremtjük. A szerződéseket csak azokkal a brigádokkal újítottuk meg, amelyek vállalták, hogy a következőkben a könyvtárból személyesen kölcsönzik ki a könyveket. Hogy ez a változtatás milyen mértékben váltott ki ellenérzést az egyes brigádoknál, nem tudjuk. Jóleső érzéssel vettük tudomásul, hogy egyetlen brigád sem bontott szerződést arra hivatkozva, hogy az új körülmények között már nem vállalja a szerződésben előírtakat.

Miután a brigádtag személyesen jelenik meg a könyvtárban, a könyvtáros szakképzettsége, hivatásérzete a meghatározó. Azt hiszem, minden munkáját értő és szerető könyvtáros véleménye egybehangzó arra vonatkozóan, hogy ha az olvasót a helyszínen üdvözölheti, már nyert ügye van. Persze nem azt értem ezen, hogy a munka befejeztett, hiszen az igazi szaktevékenység csak ekkor kezdődik! A könyvtáros feladata a továbbiakban, hogy jó pedagógiai érzéssel felkeltse a figyelmét a könyvtárban rejlő lehetőségekre, tudatosan fejlessze az olvasó igényeit, és tevékenysége semmiképpen ne korlátozódjék a könyvkölcsönzés mechanizmusára. Jóllehet, a felkeltett érdeklődés nem minden esetben realizálódik teljességgel majd éppen a könyvtárban – talán egy jól sikerült színházi esten, egy film megnézésekor, író – olvasó találkozáson vagy az emberi magatartásban stb. –, de az olvasóval való egyéni foglalkozásra, szükséges mértékű és tartalmú tájékoztatására a legtöbbfigyelmet kell fordítania. Azt, hogy munkánkra mennyire nem a "számok büvöléte" jellemző, hanem a látogató és könyvtáros közötti emberi kapcsolatok adatokkal ki nem mutatható lényege, egy idézettel szeretném érzékeltetni, mely a VIDEOTON Híradóban jelent meg egy szerződő brigádtag tollából: "Ma az emberek a közleke-

désben, az üzletekben, szinte mindenütt udvariatlanok, akkor a VIDEOTON Könyvtárnak dolgozói nem sajnálják a fáradságot... - írja. - Nem egyszer kaptam értesítést, írásban, telefonon vagy az utcán szóban tőlük, mindig meglepett, furcsa ez manapság. Fáradozásuk, úgy érzem, a kötelesség-teljesítés határain túl-megy - hiszen ki tenné szóvá, ha kisebb lelkesedéssel végeznék dolgukat - azt megszoktuk."

Szükségesnek éreztük mindezeket elmondani. A szakszervezeti könyvtárak munkájában nem járatos kollégák részéről - noha éppen csak a statisztikai adatok ismeretében - többször felmerült kérdés: van-e létjogosultsága ennek a fajta könyvtári szerződésnek? A VIDEOTON könyvtárosait örömmel töltik el munkájuk megváltozott, jobb feltételei. Ezek magasabb szintű tevékenységet követelnek meg, amely egyben - bátran mondhatjuk - új fejezetet nyit gyárunk szocialista brigádjainak könyvtári ellátásában.

IRODALOMPROPAGANDA A DUNAI VASMŰ
VÖRÖSMARTY KÖNYVTÁRÁBAN

Korunk társadalmában az egyre erőteljesebben ható tudományos-technikai forradalom és a szocialista demokrácia kibontakoztatása mindinkább megköveteli a kulturális színvonal mennyiségi és főleg minőségi fejlesztését, a művelődés széleskörű társadalmasítását. Előtérbe kerülnek a szabadidő és művelődés összefüggései, az egyén problematikája, a sokat hangoztatott személyiség kérdése. A személyiség formálásában pedig az egyik legjelentősebb tényező az állandó művelődés, az önképzés. Ennek teremtenek sajátos fórumot a különféle művelődési intézmények mellett könyvtáraink.

A Dunai Vasmű Vörösmarty Könyvtára területi jelleggel működő üzemi, szakszervezeti könyvtár. A hangsúly az üzemi jelzőre esik, hiszen 19, a központi intézményhez tartozó fiókkönyvtár működik a Vasmű területén, ezenkívül letétként az I. Munkásszálló könyvtára. Ezekben a kis gyűjteményekben 200-tól 1000 kötetig terjed a könyvállomány nagysága.

Az 1972-ben beiratkozott 5434 olvasónk közül a fiókkönyvtárak láttak el 2329-et. A gyári olvasók és a Munkásszálló olvasói is szinte csaknem mind fizikai munkások. Céljaink, terveink között 1973-ban is első helyet kapott a fiókkönyvtárak olvasólétszámának növelése főleg a szocialista brigádok köréből, továbbá az olvasóvá nevelés, az irodalmi műveltség és izlés fejlesztése. A munkások olvasási szokásairól elemző statisztikát készítünk az év azonos hónapjaiban, 26 éven aluliak és 26 éven felüliek csoportosításban. Külön megfigyeléseket végzünk a szakmunkástanulók olvasási kulturájáról. (A Dunai Vasmű szakmunkásainak irodalmi érdeklődéséről a Fejér megyei Könyvtáros 1973/1-es számában Sudár Ivánné tájékoztatta az olvasókat.)

Könyvtárunk a jó könyvellátás mellett a Vasműben dolgozók irodalmi és egyben általános műveltségének gyarapítását, olvasóvá nevelését az ismeretterjesztésfórumain segíti elő. Első helyen említendők közülük a Munkásakadémia irodalmi sorozatai, melyek az elmúlt években jól bevált formái voltak az irodalmi ismeretterjesztésnek. A tematika összeállításánál az esti és levelező tagozaton tanuló felnőttek, valamint a szakmunkástanulók igényeit vettük figyelembe. 1971-ben a XX. század Nagy Magyar Írói címmel rendeztünk előadássorozatot, 1972-ben pedig – megünnepeelve a Madách és Petőfi évfordulót is – a XIX. század nagy magyar íróit ismertettük meg olvasóinkkal.

Mivel az ismeretterjesztésnek napjainkban már túlhaladott formája a direkt szóbeli közlés, az előadásos forma, ezért igyekeztünk olyan előadókat felkérni, akik nagy igényvel, sokoldalúan ismertetik az illető

költő vagy író munkásságát, közvetlen, közérthető módon teremtenek kapcsolatot a jórészt munkásokból és diákokból álló hallgatósággal, Ez a legtöbb esetben sikerült is: főleg Bata Imre, Bessenyei György, E. Fehér Pál, Koczka Sándor, Szabó B. István előadásain. A költészeti előadások vonzóvá tételéhez esetenként felkértünk egy-egy színművészt. Nagy közönséget vonzott Sinkó László és Kovács István versmondása.

Az idei évadban megújítottuk rendezvényeinket. Kortárs íróink címmel rendezünk ankét jellegű író – olvasó találkozót, hogy a mű az író személyén keresztül közvetlenebb kapcsolatba kerüljön közönségével. Olyan írókat hívunk meg, akik a munkásság életérzéseivel foglalkoznak műveikben. (Pl. Moldova Györgyöt 1973. október 17-én.) A művek részleteinek tolmácsolására tervbe vettük egy-egy előadóművész meghívását is. Elsősorban a Vasmű szocialista brigádjainak rendezzük az ankétokat. Tudvalevő, hogy a szocialista brigádok, mint kis termelési közösségek, egyre növekvő szerepet kapnak a munkásság művelődésében is. S akinek már van valamilyen irodalmi élménye, sokkal inkább igényli az értékesebb alkotásokat. Az olvasóvá nevelés, az irodalmi ízlésnevelés jó fórumaivá váltak, és válhatnak a továbbiakban is ezek a rendezvények.

Irodalompropagandánk másik fontos formája: a jelentős évfordulókhoz kötött vetélkedők. Ezeket évek óta mi rendezzük a Vasmű szocialista brigádjainak. Így került sor idén a nagyszabású Petőfi vetélkedőre. A cél az volt, hogy Petőfi élőbbé váljék: az iskolás kép, a szobor-Petőfi helyett az igazi kerüljön közelebb a ma emberéhez, munkásához. Három fordulóból állt a vetélkedő. Tapasztalataink szerint a felkészülés lázas kutatómunkát hozott. A döntőt hivatásos játékvezető, Pálos Miklós vezette. Magasszintű kérdései nem jelentettek nagy nehézséget a résztvevő brigádtagoknak. A részletes, pontos és igényes válaszok Petőfi életművének alapos ismeretét és szeretetét tükrözték. Ezenkívül a Vasas Szakszervezet megalakulásának 70. évfordulójára rendezett Vasművetélkedőbe szintén bekapcsolódott könyvtárunk. Elsősorban az anyagot biztosítjuk a felkészüléshez, és lebonyolítjuk a választott döntőt. A könyvtár állandó programján szerepel a IV-es Munkásszálló Tyereskova brigádjának tartott rendszeres havi könyvismertetés. Ezeken valamely író kisebb lélegzetű művét tolmácsoljuk a hallgatóságnak. Szó esik az író közelebbi megismeréséhez nélkülözhetetlen fontosabb életrajzi adatairól, és természetesen egyéb munkásságát is áttekintjük. A cél az új magyar irodalom iránti érdeklődés felkeltése. Az idén az I. Munkásszállón tervbe vettük az irodalmi ismeretterjesztésnek a TV műsoraihoz kapcsolható formáját. Egy-egy művet, illetve filmadaptációját vitatjuk meg, kiscsoportos formában. (Elsőnek a Németh László Irgalom című regényéből készült film és a regény megbeszélését terveztük.)

A 316. számú Szakmunkásképző Intézetben 1200 kötet könyvünk van letétként. Az elemző statisztikákból megállapítható, hogy az ismeretterjesztő művek és az új magyar szépirodalom iránt rendkívül nagy az igény a szakmunkástanulók körében. A könyvbeszerzésnél messze-

menően figyelembe vesszük ezt. Irodalomtanulásukat pedig azzal segítjük elő, hogy rendezvényeinket kivisszük az intézetbe is. Örömmel tapasztaljuk, hogy igen nagy érdeklődéssel, szívesen vesznek részt a tanulók ezeken a rendezvényeken.

Az olvasóvá nevelés már a gyermekkorban megkezdődik. Általános iskolás olvasóink zömmel a Dunai Vasmű dolgozóinak gyerekei. A nekik szervezett rendezvényeinket igyekszünk vonzóvá, színessé tenni, hogy megszeressék a könyvtárat, a könyvet, és amíg a szülők dolgoznak, szabadidejüket hasznos játékkal, játékos tanulással tölthessék.

A jó könyvellátás mellett, könyvtárunk a jövőben is maximális tanulási, művelődési lehetőséget szeretne nyújtani a Dunai Vasmű dolgozóinak és gyermekeinek a maga sajátos fórumaival és eszközeivel – természetesen kellő figyelemmel az olvasókkal való foglalkozás és a szolgáltatások egyéni formáira is.

" A KÖNYVEK MINDENKI SZÁMÁRA VANNAK..."

"A könyvek mindenki számára vannak és minden olvasó számára meg kell keresni a megfelelő könyvet. Minden könyv számára a maga olvasóját" – így folytatódik a Ranganathantól vett, a cimbe kiemelt idézet.

Ranganathan "törvényei" legigazabban talán a közművelődési könyvtárban valósulhatnak meg, amely a társadalom mindenféle korú, képzettségű és érdeklődési körű emberének rendelkezésére áll. A szabadpolc megjelenésével a könyvtár nem kézbe adta a könyvet, hanem az olvasó elé tette. A könyvek száma – azaz a könyvtár szükséges nagyságú, állományának gazdagsága – egy adott településen belül számtalan tényező függvénye: például a népesség száma, összetétele, a település struktúrája, foglalkozási összetevők, anyagi feltételek, csupán kiemelve néhány meghatározót a sok közül. (Egy adott nagyságú állományból a szabadpolcra kihelyezett anyag mennyisége első fokon természetesen a férőhelytől függ.) Az elmúlt években örömmel olvashattunk és olvashatunk napjainkban is új közművelődési könyvtárak létrejöttéről. Ezek közül néhány már olyan, amely szolgáltatásainak mennyiségében és minőségében a korszerű közművelődési könyvtári hálózat trendjét jelenti. Egy biztos: akár kicsi, akár nagy könyvtárról van szó, a könyvtár fókuszában az olvasó áll, kapcsolata a könyvtárral az olvasószolgálaton keresztül különböző szituációkban jön létre. A szituációproblémák tipizálásán a felnőtt olvasószolgálati terekben jelentkező tipikus helyzeteket, körülményeket, kapcsolatokat és viszonyokat értjük, ezeket vizsgáljuk, az olvasó – könyvtáros – könyvtár – könyv összefüggésében. Hol jelentkeznek ezek a felnőtt könyvtárak olvasószolgálati tereiben? A gyakorlat – bizonyos sorrendiséget is figyelembe véve – azt mutatja, hogy a katalógusoknál, a prézens anyag használatánál, a tájékoztatásban és a kiválasztásnál,

Egy egy könyvtár olvasói rendkívül sok rétegből adódnak, egy-egy réteg is igen különböző izlést, műveltséget, felfogást képvisel. Következésképpen a könyvtár igénybevétele sokféle. Talán bizarr a következő kategória képzés, de a gyakorló könyvtáros szemszögéből nézve, bizonyos szempontból igaz. Háromféle olvasót különböztethetünk meg: 1) akinek konkrét igénye van – tudja, mit akar; 2) aki szeretne valamit olvasni – rábizza a könyvválasztást a könyvtárosra(?); 3) akinek nincs semmiféle elképzelése – nem fordul a könyvtárhoz. Legutóbbi nem biztos, hogy a könyvtáros "keze ügyébe" kerül, valószínűleg könyv nélkül távozik, lehet, hogy átnéz, elolvas egy vagy több újságot.

Egy adott könyvtáron belül szükségessé teszi a tipizálást, hogy a közművelődési könyvtárakban, még a nagy intézményekben sem lehet az olvasót teljesen magára hagyni, nem válhat személytelenné, bár el-

ismerjük, hogy napjainkban éppen a nagy közművelődési könyvtárakban a könyvtáros személye, a személyes kapcsolatok szerepe és jellege átalakulóban van. (Nyilvánvalóan helytelen lenne akár az olvasó személytelen megjelenését, akár az intenzív, mindenre kiterjedő nevelési szándékot abszolúte, kizárólagos szempontként értelmezni.) Megkönnyíti a tipizálást bizonyos hely- és helyzetismeret és — közülük is az egyik legfontosabb — az olvasók összetételének ismerete egy adott könyvtáron belül. Ma a közművelődési könyvtárak felnőtt-részlegében nyilvántartott foglalkozási csoportok rétegcsoportként is fel-foghatók: 1) szak- és betanított munkások, mezőgazdasági munkások, segédmunkások; 2) vezetők, szakalkalmazottak; 3) adminisztratív dolgozók; 4) tanulók (középiskolai, főiskolai, szakmunkás tanulók); 5) háztartásbeliek, nyugdíjasok, egyéb. E rétegek igény- és érdeklődési szintje, ezeknek is sokrétúsége és mélysége rendkívül differenciált. Véleményünk szerint mégis besorolható a fentebb meghatározott három olvasói csoportba. Ennél a vizsgálódásnál állandóan szem előtt kell tartanunk; hogy minden olvasó külön-külön egyéniség. Nem az olvasót tipizáljuk tehát, hanem a szituációt.

Korunkban a tágabb értelemben vett könyv mindinkább munkaeszközzé válik, rohamosan növekszik a feldolgozandó információmennyiség és a megjelent dokumentumok száma. A különböző képzési formákon való részvételt mint követelményt állítja eléünk a kor, amelyben élünk. Itt lép be a könyvtár az ember életébe, mert az információs szükségletek és a művelődési igények sokféle kielégítésének egyik lehetősége és helye. Ezért jelentkezik a könyvtárban az általunk jelölt első olvasói csoport, amelynek konkrét igénye van, tudja, mit akar. A kérdés az, vajon megtalálta-e, amit keresett, hogyan találta meg, milyen könyvtári segédeszközöket használt, mennyi időt fordított a keresésre, igénybe kellett-e vennie az olvasószolgálat, a könyvtáros közvetlen segítségét?

A közművelődési könyvtárak olvasószolgálatában alapvető szituáció-probléma a könyvtárhasználati ismeretek hiánya. Minél nagyobb és részlegeiben, szolgáltatásaiban minél differenciáltabb egy könyvtár, annál nehezebb az olvasó tájékozódása, de függ ez a szakképzett könyvtári munkaerők számától is. Ugy véljük, a probléma megoldása túlnő egy könyvtári tájékoztató keretein. Itt azokra a legfeljebb néhány lapos, egyébként nagyon hasznos kiadványokra gondolunk, amelyeket a könyvtárak állítanak össze olvasóiknak. És túlnő azon is, hogy a könyvtárban a megfelelő és szükséges helyeken elhelyezzük a tájékozódáshoz szükséges eligazító feliratokat. Az újonnan beiratkozott olvasóknak külön-külön elmondjuk a könyvtár használati rendjét. Nem véletlenül említem utolsónak az "élő" használati utasítást: sajnos, erre nem mindig nyílik módja a könyvtárosnak. Ennek az olvasócsoportnak nem a "mit", hanem a "hogyan" a problémája. Mit teszünk azért, hogy napjaink információmennyiségében, dokumentumözönében segítsük — nyilvánvalóan nem csak a könyvtár saját állományára támaszkodva — az eligazodását?

A közművelődési könyvtárak olvasóinak jelentős hányadát alkotják a tanulók. Gyakorló könyvtárosok példák tucatját tudják felsorolni ar-

ra vonatkozóan, hogy mennyire nem ismerik a sokféle igényt kielégítő szolgáltatásokat, és ennek oka a könyvtárhasználati ismeretek hiánya. Persze van ennek is egy másik, további oka: oktatási és képzési rendszerünk nem fordít elég gondot erre. Lássunk csak néhány példát! Egy gimnáziumi harmadik osztály 32 diákja közül 21 nem ismeri a könyvtári katalógus fogalmát sem, használatáról nem is beszélve. Érettségire készülő tanulók, akik négy évet már eltöltöttek egy olyan intézményben, amely ma nálunk az általános műveltségnek nem is az alapfokát nyújtja, nem tudják használni a kézikönyveket. Külön ügyelnünk kell arra, hogy egy-egy komplex tétel kidolgozásánál jelen legyen és alapvető kérdésekben beavatkozzék a könyvtáros, mert sok esetben elborítják őket a könyvek: kódexmásolók módjára "körtömlenek át" változatlanul oldalakat – és ez a tétel kidolgozása! Kisebb a probléma, ha az olvasó a négy év folyamán rendszeresen látogatta az intézményt, de sokan vannak, akik csak az érettségi idején jönnek a könyvtárba.

Véleményünk szerint a könyvtárhasználati ismereteket alapfokú szinten az általános műveltség részévé kellene tenni. Nem lehet egyértelműen csak iskolán kívüli nevelési feladatnak tekinteni; helyet kellene kapnia közoktatásunkban! Bármennyire is örülünk néhány jelentős, dicséretes központi kezdeményezésnek; mely e felismerés jegyében született (a Kossuth Rádió fő műsoridőben sugárzott "Játék a könyvtárban" című kézikönyvtárhasználati sorozata vagy a KMK által a közelmúltban kiadott, sajnos elég alacsony példányszámú, nagyszerű kézikönyv); ezek és a könyvtárak ilyen irányú megoly rendszeres nevelő tevékenysége is önmagában kevés a kielégítő megoldáshoz. Ismerve a közoktatáspolitikai határozatot, amelyben nem kis szerepet kap a tananyag önálló feldolgozása, érdemes lenne végre érdemben foglalkozni a problémával.

Az az olvasói csoport, amely csak "szeretne valamit", azaz nem meghatározott az igénye, vajon rábizza-e magát a könyvtárosra? Fordul-e a könyvtárhoz? Ha nem, miért nem? – ezeket kell tisztáznunk. Itt kap szerepet a személyes kapcsolat. A tudakozódás az olvasó foglalkozása iránt, elsősorban azért, mert abból bizonyos iskolai végzettségre lehet következtetni, továbbá munkahelyre. De következtetnünk kell az igény mélységére is. Ezek ismeretében a könyvtáros már tudja, hogy odaküldheti-e az olvasót önállóan keresni a katalógushoz, kiváláztja-e egyedül a szabadpolcon az ajánlott irodalmat, vagy teljesen ráhagyatkozik. Ha egy olvasó kétszer egymás után otthon felejtja a szemüvegét és ezt meg is mondja, a "hetedik érzékkel" rendelkező könyvtárosnak már tudnia kell, mit tegyen; harmadszor már elkiséri a szabadpolchoz, és segít az olvasmány kiváláztásában.

A probléma akkor jelentkezik, ha valamilyen okból nem fér a könyvtárhoz. Sajnos, ez előfordulhat kölcsönzési csúcsidőben, a nagy alapterületű olvasószolgálati térben. Sokkal szembetűnőbb a tétován keresgélő olvasó; ha nem figyelünk föl rá, gátlásai miatt nem is szól, vagy éppen nagy elnézések közepette közelít felénk, ha biztatón ránéztünk. Nem szerencsés ez az olvasótípus, de velük is számolnunk kell, megkülönböztetett figyelemmel érdeklődnünk tőlük, és ajánlanunk, tanácsolnunk nekik.

A harmadik olvasói csoport esetében Ranganathannak a [megkeresni] "Minden könyv számára a maga olvasóját" törvényét kell érvényesítenünk. Hogyan váljék intenzív olvasóvá? – ezt a problémát állítja a könyvtáros elé ez a csoport. Fokozottan jut érvényre itt a könyvtáros és az olvasó közötti kapcsolat szerepe és jelentősége, feltételezve a vonzó környezetet, a könyvtárnak a nagy méretek mellett is megteremtett belső intimitását, talán ami éppen könyvtárba járóvá tette. Az olvasószolgálatban dolgozó könyvtárosoknak föl kell figyelniük ezekre a be-belátogatókra. Mivel töltik el idejüket? – A lehetséges válaszok skálája igen széles: ismerkedés, csevegés, újságolvasás stb. Olvasóvá nevelésüket nem szabad a könyvvel kezdenünk. Célravezető, ha többször beszélgetést kezdeményezünk velük, érdeklődünk munkájuk, köznapi gondjaik iránt. Szemmel is megállapítható életkorukra feltétlenül tekintettel kell lennünk, hogy a velük szemben tanúsított viselkedésmódokat helyesen alkalmazzuk. Így bizonyos idő után kialakulhat a személyes kontaktus is, amely már a továbbiakban – az olvasói igény fejlesztésének, az olvasó tervszerű irányításának – lehet az alapja.

GONDOLATOK EGY IRÓ – OLVASÓ
TALÁLKOZÓRÓL

Gyakran irnak kollégáink egy-egy könyvtári rendezvény sikeréről. Arról ritkábban, hogy egy-egy foglalkozás miért nem érte el a célját, hogyan, milyen módszerekkel lehetett volna jobban csinálni. Tapasztalataink alapján most az utóbbiról számolunk be; reméljük, ez sem lesz haszontalan.

Népszerű könyvtári rendezvény az író – olvasó találkozó. Hasznosságáról ugyan eltérőek a vélemények – rendszerint egy-egy program sikere vagy sikertelensége határozza meg az éppen "találkozó-ellenes" vagy a "találkozó-párti" hangulatot mind a könyvtárosok, mind az írók és az olvasók körében –, mégis: nagyobb múltat és több tapasztalatot mondhat magáénak ez a rendezvényforma, mintsem a hasznát, a szükségességét alapjaiban vitathatnánk. Hasznos, mert lehetőséget ad a kölcsönös ismerkedésre, az író műveivel kapcsolatos problémák felvetésére, esetleg megoldására, de ezen túl is legfontosabb szerepe és feladata az irodalom megszerettetése, értő olvasótábor nevelése.

Valóságunk bármely területének megismertetésére és megszerettetésére a leghivatottabb ember az adott terület mestere. Igen ám, de gyakran előfordul, hogy a mester, adott esetben az író, noha magas szinten műveli is az irodalmat, előadói, pedagógiai készsége híján az említett "megszerettetés" műveletrendszerében alig vagy egyáltalán nem vesz részt.

A találkozó másik fontos szereplőjéről, az olvasóról feltételezhetjük, hogy legalább részben ismeri az író műveit, általuk már kapcsolatba került az íróval, és ezt a kapcsolatot kívánja – a személyes találkozás nyújtotta élményekkel – elmélyíteni. Ám olyan olvasóval is számolnunk kell, akit csupán a kíváncsisága hoz el; aki még semmit nem olvasott az írótól, és a találkozó kelti fel érdeklődését, ott kap indítást a megbeszélte könyvek kézbe vételére. Mászt is figyelembe kell venni: egyáltalán nem lehetünk bizonyosak abban, hogy a művekkel kapcsolatos gondjait, gondolatait az olvasó el tudja (vagy el meri) mondani. A könyvtáros feladata, hogy a találkozás kedvező feltételeit megteremtse, az első percek zavarát feloldja, ha elakad a beszélgetés, tovább lendítse; tehát jó házigazda módjára gondoskodik róla, hogy vendégei mindvégig jól érezzék magukat és elégedetten távozzanak.

Ezek a gondolatok a gyermekkönyvtárunkban rendezett író – olvasó találkozó kapcsán jutottak eszembe. Ez a találkozó bebizonyította számomra, hogy a könyvtáros leglelkesebb, időt és fáradságot nem kimélő igyekezete sem biztosítja a rendezvény sikerét, ha az író és az olvasók fentebb említett természetes "gyarlóságát" figyelmen kívül hagyja.

Lázár Ervint hívtuk meg negyedik osztályos gyerekekhez, hogy beszéljen magáról, műveiről, és beszéljenek a gyerekek azokról az élményekről, amelyekkel három gyerekkönyve olvasásakor gazdagodtak. Szívvel-lélekkel készítettük elő a foglalkozást, ha nem is hibátlanul. Olyan sikerrel ajánlottuk a gyerekeknek Lázár Ervin könyveit, hogy az előadás előtt alig sikerült a foglalkozást vezető könyvtárosnak egy-egy példányt beszereznie belőlük. Két mesét (A nagyravágyó feketeterigó és A kék meg a sárga címűt) kiválasztottunk, és a gyerekek tevékeny közreműködésével "báboztottuk". Névre szóló meghívót küldtünk negyedik osztályos olvasóinknak, meghívtunk egy napközis csoportot (szintén negyedikeseket), akik tanárunk irányításával már megismerkedtek Lázár Ervin műveivel. (A napközisekkel régóta jó a kapcsolatunk, ebben az évben minden hónapban fogadjuk egy-egy csoportjukat, a rendszeres gyermekfoglalkozásokon kívül is.) Az előadásra kb. hatvan, tíz év körüli gyerek jött el.

A találkozó lebonyolítását a következő vázlat szerint terveztük: 1) Köszöntő szavak; az író és a gyerekek bátorítása a tervezett beszélgetésre; 2) A beszélgetéshez szükséges hangulat megteremtésére A nagyravágyó feketeterigó bemutatása, paraván előtt álló mesélővel és síkbábokkal; 3) Megkérjük az író, hogy röviden meséljen magáról, életéről, élményeiről. Utána megkérjük a gyerekeket, hogy mialatt... 4) árnyjátékkal bemutatjuk A kék meg a sárga című mesét, 5) készülnenek fel az elhangzottakkal, az olvasott művekkel vagy egyéb irodalommal, könyvtárral kapcsolatos kérdésekre.

E vázlatpontokból az elsőt, a másodikat és a negyediket sikerült elképzeléseink szerint megvalósítani. A foglalkozás lényegét — az író és a gyerekek közötti kapcsolat megteremtését — már korántsem ilyen szerencsésen. Az író keveset beszélt, csak a foglalkozás végére jött meg a mesélő kedve, akkor, amikor a gyerekek figyelme már lankadóban volt. Keveset kérdeztek a gyerekek, nehéz volt szóra bírni őket. Hogy felrázzuk közönségünket az érdektelenségből, egy könyvtáros készületlenül ugyan, de kezébe vette a találkozó irányítását, beszélgetett a gyerekekkel Lázár Ervin meséiről. Készületlensége miatt rövid időn belül el kellett térnie az eredeti témától, és általában a mesékről, versekről, dalokról, irodalmi élményeiről és könyvválasztási módszereikről faggatta a gyerekeket. Ezzel ugyan elértük, hogy közönségünk nem vette észre zavarunkat, nem unatkozott, sőt jól érezte magát. Ám nem érhattük el azt, hogy a vendégül látott íróval közelebbi kapcsolatba lépjenek olvasóink.

Könnyű utólag okos lenni, az sem mindig haszontalan. Hogyan lehetett volna másképp? Az alábbi és az ezekhez hasonló módszerekben látom az ún. harapófogó kérdések elkerülésének lehetőségét.

I. Író — olvasó találkozó rendezése előtt a könyvtáros lehetőleg személyesen találkozzék az íróval. Győződjön meg róla, rábizthatja-e a beszélgetés vezetését: könnyen oldódó természetű-e vagy zárkózott, vajon tud-e rövid idő alatt személyes kapcsolatot teremteni azokkal, akikhez szólnia kell, vagyis mutatja hajlandóságot arra, hogy a rendezvényen való részvételen túl a játékvezető szerepét is vállalja.

II. Akár igen, akár nem, a könyvtárosnak fel kell készülnie a beszélgetés vezetésére vagy irányítására, és arra törekednie, hogy valamennyi lehetséges fontos kérdés felszínre kerüljön és ne maradjon megválaszolatlanul. A szóban forgó programot például a következő módszerekkel lehetett volna sikeresebbé tenni: 1) Az íróval előzőleg megbeszéljük, hogy a foglalkozáson a gyerekekkel közösen írjanak mesét. – Hogyan készül a mese? Milyen tulajdonságaik lehetnek a mesefiguráknak? Mi mindenről írhatunk mesét? Mi a bonyodalom, a konfliktus, hogyan oldható ez fel? stb, – ilyen kérdéseket lehet megbeszélni. Mindezekkel alkotó és játékos módon ismerkedhetnek meg a gyerekek. Csak egy tábla meg színes kréta kell, és az együtt írt mesét illusztrálhatják is. 2) Egy adott mesét "átírunk", vagy egy "félbeszakítottat" tovább írunk. Ez alkalmas a gyerekek fantáziájának megmozgatására, kifejezőkészségük fejlesztésére, nem utolsósorban személyiségük megismerésére. 3) A könyvtáros alaposan felkészül a játékvezetésre. Tisztázza magában, honnan, hová akar eljutni a foglalkozás során. A gyerekeknek és az írónak feltett kérdések, a közbevetett idézetek, játékok ezt a gondolatmenetet követik.

III. Jobban figyelembe kell vennünk a gyerekek életkorát, élmény- és gondolatvilágát, ismeretanyagát. Lázár Ervin könyveit élvezettel olvasták a tízéves gyerekek is. Ennek ellenére nem elég érettek ahhoz, hogy a mesékben – különösen A hétfejű tündér című kötetben olvasottakban – meglássák az író rejtettebb szándékát, azokat az emberi kapcsolatokra, erkölcsre, humánusra vonatkozó kérdéseket, azt a nyelvi humort, amiért a felnőtt olvasók is élvezettel olvassák ezt a könyvet. Biztos vagyok benne, hogy nagyobb gyerekekkel sokkal sikeresebb foglalkozást tarthattunk volna.

Tudom, hogy tapasztalataink nem egyedülállóak, nem egyedül keresünk a módszereket, melyekkel elkerülhetjük az író – olvasó találkozó buktaóit. Szeretnénk, ha hibáinknak és ötleteinknek ez a rövid leírása segitené kartársainkat.

ISKOLA ÉS KÖNYVTÁR MARTONVÁSÁRON

"A könyv azonos az emberi gondolattal, az emberi gondolat pedig az értékkel."

(Miklós Pál)

AZ IFLA 1972. szeptember 3-i közgyűlésén dr. Orbán László, a művelődésügyi miniszter helyettese a következőket mondotta: "Több kultúra, több tudás kell az újfajta emberi kapcsolatok és az új életforma kialakításához is, amelyre törekszünk, amelyet áthat az emberség, a közösség szolgálata, amelyben sokoldalúan kibontakozik az ember személyisége, képessége és tehetsége. E cél elérésében igen fontos szerep vár a közművelődési, kulturális, tudományos intézményekre, közöttük különösen a könyvtárakra, amelyek nem csupán passzívan őrzik az emberiség szellemi kincseit, hanem mindinkább a kulturális gyűjtőpontjai lehetnek, amelyek tevékenyen formálják gazdaggá, emberivé az olvasók igényeit, és aktív részvételre ösztönöznek a kultúrában és a közösség életében."

Az Országos Népművelési Konferenciát 1970-ben alapos felmérés előzte meg. Elkerülhetetlen volt, hogy a népművelési tevékenységet az iskolai munkával összefüggésben is vizsgálja. Megállapította, hogy a megváltozott oktatási és nevelési célok bevezetése új népművelési módszerek kialakítását teszi szükségessé. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy önállóan keressék meg a számukra szükséges információt, otthonosan mozogjanak a könyvtárban, válják mindinkább igényüké, hogy az iskolában tanult anyagot a könyvtárban elmélyítsék. Ismeretszerzésükhöz használják fel a rádió, televízió és sajtó adta lehetőségeket. Tudatosítanunk kell, hogy az iskola nem ad lezárt műveltséget, a tanulást egy egész életre szóló feladatnak kell felfogni.

A közművelődési intézmények közül a könyvtáraknak van legrégebbi és viszonylag legkialakultabb kapcsolata az iskolákkal. Ez természetes, hiszen a könyv a tudás alapidokumentuma, bármilyen tanítás vagy tanulás elképzelhetetlen volt eddig könyvek nélkül. Ezt tudta a pedagógus és tudta a könyvtáros is. Az olvasóvá nevelés mindkettőjük feladata volt. Darvas József írja: "... aki tizenégy éves koráig nem barátkozik meg a könyvekkel, az aligha pótolhatja később". Az olvasóvá nevelés, köztudott, nagy nehézségbe ütközik. A gyermekek 30 %-a úgy kerül ötödik osztályba, hogy rosszul olvas, 20 %-a pedig ismételteti az osztályokat. Az olvasási nehézségek megoldásában sokat segíthet a könyvtár, de egészében nem vállalhatja magára, mert ez elsődlegesen az iskolai oktatás feladata.

A gyermekkönyvtárak állnak legközelebb az iskolához, mert olvasói általában iskolai tanulók, így a könyvtár nevelőtevékenysége az isko-

lához való szükségszerű kapcsolódást jelenti. "A gyermekkönyvtárok fő feladata a nevelés, s e feladat a maga sokrétűségében és sajátosságában is egyértelműen és világosan meghatározható. Olvasórétük, a 6–14 éves korosztály zárt kategória, s egységes olyan szempontból, hogy valamennyien általános iskolai tanulók, akik intézményes nevelésben részesülnek. A körükben végzett könyvtári nevelőmunka jelentőségét aláhúzza az a tény, hogy ez az életszakasz, amelyben a gyermekkor kiteljesedik, a serdülés éveiben pedig – amelyet Tolsztoj az ember második születésének nevezett – mindenre fókuszálva, ellentmondások küzdelmében alakul ki az egyéniség, az ember fejlődését egész életre szólóan meghatározva." (Vadász Ferencné).

Az iskolák és a gyermekkönyvtárak együttműködése az utóbbi években javult. Az V. Nevelésügyi Kongresszus, a III. Országos Könyvtárügyi Konferencia és az "Irányelvek a 18 éven aluli ifjúság könyvtári ellátásának javítására" című dokumentumok részletes útmutatást adnak az iskolai és a közművelődési könyvtárakra vonatkozóan.

Milyen az iskola és könyvtár kapcsolata Martonvásáron? Nagyon röviden így válaszolhatnánk: jó. Bár ez esetben a szó nem fedi a teljes elégedettséget. Ugy érzem, hogy a jó kapcsolat néha többet kívánna. E kapcsolat elsődleges célja a könyvtár részéről természetesen nem lehet más, mint az általános iskolai tanulók minél nagyobb mértékben történő bevonása az olvasásba, a könyvtár rendszeres használatába. Amit tettünk, eddig is ezért tettük, noha távolról sem kizárólag a mennyiségi mutatók büvöletében. Mindamellet tény, hogy a jelenleg könyvtárba járó gyerekek számával (164) nem lehetünk elégedettek, és az eddigiek mellett további lépésekre van szükség.

1969-ben kerültem Martonvásárra. Legelső feladatomból az volt, hogy felkeressem az általános iskolát és az akkor még működő Nevelőotthonot. Ezután utam a Brunszvik Óvodába vezetett. Sok mindent megtudtam, amire kíváncsi voltam. A Vörösmarty Nevelőotthonban jó gyermekkönyvtár van, de a forgalma csekély, s Beethoven Általános Iskolában van iskolai könyvtár, de szinte nem is működik. Az óvodában arról tájékoztattak, hogy kevés a gyermekkönyv, és az iskolára előkészítő óvodai csoport nem tud megfelelően dolgozni, jól jönne egy kis segítség. A Községi Tanács helyeselte tervemet, 1970-ben költségvetésen kívül támogatást adott gyermekkönyvek beszerzésére. Ugyancsak segítségemre sietett a MTA Mezőgazdasági Kutatóintézetének Kisérleti Gazdasága. Az iskolák vezetőivel jó munkakapcsolatot alakítottam ki. A könyvtárban működik azóta is a Pedagógusok Fóruma, amely továbbképzés – klubszerű formában. Álljon itt az elmúlt esztendőben megtartott programok közül néhány: "A társadalom elvárásai korunk pedagógusaitól", előadó: dr. Nagy Andor főiskolai tanár; "A tanulás pszichológiája", előadó: dr. Tunkl László egyetemi tanár. Legközelebb Kelemen Endrével, az ITV igazgatójával találkozunk, és a beszélgetés témája a TV bekapcsolásának lehetőségei az iskolai oktatásba. Az új osztályozási rendszerrel kapcsolatos problémák miatt hívjuk meg ebben az évben az Országos Pedagógiai Intézettől dr. Lénárd Ferencet, aki a tanulók új értékelési rendszeréről tart előadást.

Nemcsak kollektívan alakult ki jó személyes kapcsolatom a tantestülettel, hanem egy-egy pedagógussal is. Elsősorban a két magyar szakkossal: dr. Kükedi Endrével és Hohl Józseffel, Vezetésükkel az osztályok könyvtárlátogatásra jöttek. Ezek sok ifjú olvasót hoztak a könyvtárnak. Kükedi tanárnő ettől kezdve egy-egy tananyaghoz feladatokat adott diákjainak. Ezek csak úgy voltak megoldhatók, ha a könyvtárba jöttek a gyerekek és ott bűvárkodással, kereséssel felkészültek. A kedvüket még az is növelte, hogy egy-egy jól megoldott feladatért ötös érdemjegyet kaptak. Ez a munka vezetett a könyvtári szakkör megalapításához. Azóta a gyerekek nagy része középiskolába került, de kapcsolatunk nem szűnt meg. Szép eredményekről számolnak be, elmondták, hogy az osztályban ők a legjobb magyarosok, irodalmi műsorokat állítanak össze, könyvismertetésekkel és ún. "kiselőadásokat" tartanak.

Hohl Józsefné más úton járt. Diákjait arra buzdította, hogy olvassanak minél többet, és egy-egy témához állítsák össze, mi az az irodalmi anyag, amelynek elolvasása szerintük hasznos. Így a gyerekek nagy könyvismeretre tettek szert, bár volt úgy is, hogy ez csak passzív ismeret maradt. Tervei között szerepel, hogy "olvasmány-órát" tart, amelyen a gyerekek beszámolnak az elolvasott könyvekről, és ezeket osztályozza. Nem kötötte ki, hogy csak a tananyaggal kapcsolatos könyvekről lehet beszámolni.

A két tanárnővel közösen sokat fáradozunk azért, hogy a gyerekek megszeressék a verseket. Csak az ő számukra hívtunk meg költőket: Bella Istvánt, Baranyi Ferencet és előadóművészeket. Merényi Juditot, Pataki Percz Tamást. Az irodalmi évfordulókat versmondó versennyel ünnepeljük, amelynek már jól kiforrott a rendszere. A gyerekek irodalmi szinpada teszi szinessé az állami és családi ünnepeket. De van ennek egy szépséghibája! Annyi ilyen feladatot kapunk, hogy néha elveszi az időnkét más jellegű munkától. Most egy Csokonai emlékműsorra készülünk, de eközben lesz a november 7-i ünnepség és most volt egy névadó. Sok megterhelés ez a gyerekeknek.

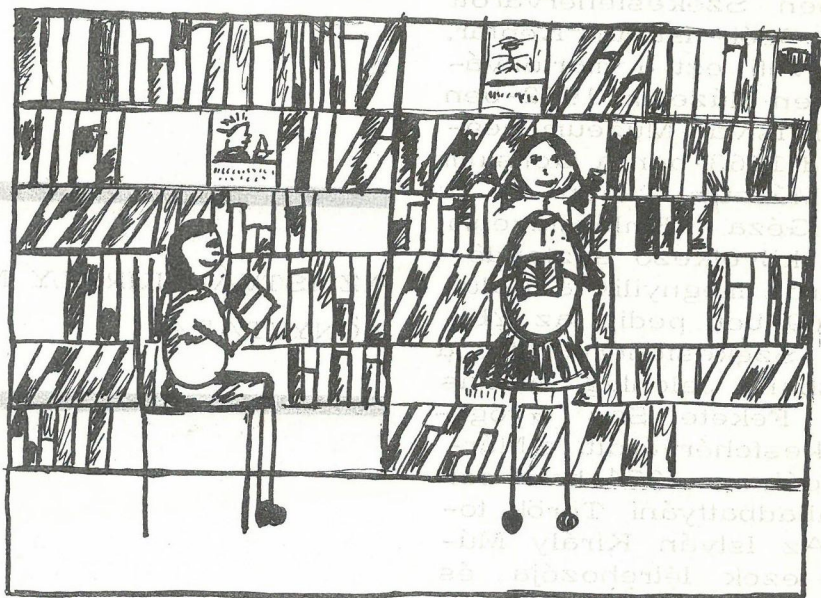
A tananyagcsökkentés is adott feladatot. Noha erről itt keveset mondhatok, hiszen jórészt csak tervek még, de azt érezzük, az érdeklődő és továbbtanulni vágyó gyermekeknek módot, helyet, lehetőséget kell adnunk, hogy a tananyagból kimaradtakat elsajátítsák. Csak egy példát említenék, a tananyagcsökkentés nagyon érinti a műfajelméletet, pedig ez – szerintem – a korábbiakban sem volt elegendő. Ezért az irodalmi szakkörben foglalkozunk műfajelmélettel, amit összekötünk műelemzéssel. Tapasztalataink szerint ez sok nehézséget okoz a gyerekeknek, ezért gondoltunk rá. Természetesen az eddigi munka gyakorlatából is megtartjuk mindazt, ami jó. Most készülünk egy TV ankétrára a "Csoszogi az öreg suszter" című novellára és filmre kerül elemzésre. Az ankéton részt vesz a film rendezője, Katkics Ilona.

1970-ben az iskolában más tárgyakból is alakultak kiscsoportok a továbbtanulni készülő gyerekek számára. Mindegyik csoport munkatervében szerepelt a könyvtár megismerése, ajánló bibliográfia segítségével tanultak. Ezért a munkáért elismerés illeti Herczeg Mártonné kémia szakos és Hohl József matematika szakos tanárt. Ebben az évben

kezdte meg működését a Kis Matematikusok Baráti Köre. A kezdő csoportban 17 gyerek tanult; most 4 ilyen csoport működik. Azt hiszem, ez esetben ez a számszerű adat mindennél ékebben beszél. (A csoport vezetői: Hohl József és dr. Szilágyi Gyuláné.)

Mivel e cikk nem törekedhet teljességre, a továbbiakban csak érintőlegesen szólok az iskola és könyvtár további kapcsolatairól. A könyvtárban – külön helyiségben – rendszeres zongora-oktatás folyik. Két éve működik német nyelvtanfolyam. A sakk-szakosztály itt tartja foglalkozásait. A könyvtár ad helyet a Kis Matematikusok Baráti Körének, az irodalmi színpadnak. A könyvtáros meghívott vendég az iskola minden rendezvényén: iskolai klubdelutánokon, szavalóversenyeken stb.

Mindezt azért irtam le, mert hiszek abban, hogy az iskolának és a könyvtárnak nagyon is együtt kell dolgoznia, ha valóban a "jövőnek" akarunk nevelni. A közös munkálkodás melyik módszerét válasszuk? Döntse el mindenki az adott helyen, ahol dolgozik, mert erre nem lehet és nem is szabad részletekre szabott receptet adni. Ha az elmondottakból mégis lenne olyan, ami máshol is használható, örömmel szolgálna!

Ebben az esztendőben jubileumot ünnepel Székesfehérvár jelentős kulturális intézménye: október 27-én volt éppen 100 éve annak, hogy a városban megtartotta első közgyűlését a Fejérvármegyei és Székesfehérvár Városi Történelmi s Régészeti Egylet, a mai István Király Múzeum elődje. (A 137 tagot számláló Egylet megalakulásakor 1205 db éremmel és 48 tárggyal rendelkezett.)

Harminchét éven át ezen a néven működött, 1910-től mint Fejérmegyei és Székesfehérvári Múzeumegyesület, 1945-ben pedig az István Király Múzeum nevet vette fel. Ettől az évtől tartozik közvetlenül a Múzeumhoz a székesfehérvári Középkori Romkert. Az 1950-ben, az akkori Dunapentelelén alapított, későbbi Dunaújvárosi Múzeummal megnyílik az István Király Múzeum felügyelete alá tartozó – megyénk irodalmi, művészeti és helytörténeti emlékeit összegyűjtő – egyéb múzeumi intézmények sora. 1952-ben felavatják a Vajda János Emlékmúzeumot Válon, 1955-ben Székesfehérvárott megnyílik a Csók István Képtár. 1958-ban követi ezt a mártonvásári Beethoven Múzeum, 1962-ben a cecei Csók István Múzeum megnyitása; majd 1963-ban a Gorsium Szabadtéri Múzeum Tácon és a Gárdonyi Géza Emlékmúzeum Agárdon. A következő esztendőben Csákváron megnyílik a Falumúzeum, 1969-ben pedig az Ybl-gyűjtemény Székesfehérvárott, a Budenz-házban. Jelenleg átadás előtt áll a Fekete Sas Gyógy-szertár Székesfehérvárott, a Március 15. utcában, 1974-ben sor kerül a szabadbattyáni Török toronyra is. Az István Király Múzeum, mint ezek létrehozója és fenntartója, a Fejér Megyei Múzeumok igazgatósága feladatkörét is ellátja.

könyvtárról könyvtárra

AZ ISTVÁN KIRÁLY MUZEUM
KÖNYVTÁRA

Az itt folyó munka kereteit és méreteit érzékeltető néhány adat: A múzeumok helyzetének és tevékenységének adatairól szóló, 1972. évi jelentés szerint a Fejér Megyei Múzeumok Igazgatósága közel négy millió forintos költségvetésből gazdálkodott; ebből gyűjteményfejlesztésre 97 és félezer, tudományos munkára 491 ezer jutott, és több mint háromnegyed millió a népművelő munkára. Ebben az esztendőben 12 múzeológus (7 régész, 1 természettudományos, 1 néprajzos munkatárs, 2 művészettörténész és 1 történész) valamint 2 restaurátor látta el a feladatokat. Az összesen 687 983 db gyűjteménytárgy legnagyobb része régészeti volt (643 414), a visszamaradó 1/18-ad rész pedig numizmatikai (15 527 db), történeti – helytörténeti, legújabbkori történeti – (14 649 db) és néprajzi (7386 db). A leíró kartonok száma 58 585, a konzervált tárgyaké 53 335 volt 1972-ben: az adattári gyűjtemény 10 274, a fotogyűjtemény 41 941 darabot számlált. Jellemző még a tevékenységre, hogy a múzeológusoknak 43 (ebből 32 régészeti) dolgozata jelent meg, és 24 (ebből 16 régészeti) készült el kéziratban; továbbá az hogy a Múzeum 11 önálló kiadványt jelentetett meg.

Itt szólunk – noha csak felsorolásként – az intézmény 1955-től megindult kiadványsorozatairól. Az A sorozat: Tanulmányok Fejér megye múltjából, tudományos dolgozatokat közöl magyar és idegen nyelven; a B sorozat, a Múzeumi füzetek a népszerű ismeretterjesztést szolgálja; a C sorozatban (Alba Regia) az István Király Múzeum tudományos évkönyvei jelennek meg. (Elődje: a Székesfehérvári Szemle. Dolgozatok Szé-

kesfehérvár és Fejér megye éle-
téből. 1–9. évf. 1931–1939. + Székesfehérvári Szemle. 10. évf. 1955. [soksz.]). Katalógusokat, múzeumi vezetőket tartalmaz a D sorozat, míg az E sorozatban a Fejér Megyei Múzeumok évi jelentéseit találjuk, az évkönyv első kötetének megjelenéséig.

Az intézménynek különösen az utóbbi másfél évtizedben méltán tekintélyt szerzett sokirányú tudományos és közművelődési tevékenységéről szólva – még ez igencsak rövid bemutatás keretében is – kiemelten kell említenünk a több évtizedes múltra visszatekintő és a hazai gyakorlatban páratlan méretű gorsiumi feltárást, amely sok ezer látogatót vonz, különösen nagy népszerűségnek örvendő szabadtéri előadásaival (Ludi Romani). Hasonlóan országos érdeklődés kíséri a Múzeum gazdag kiállításprogramját, mely Csontváry bemutatása óta (1963) számos úttörő vállalkozással bizonyította frissességét és igényességét.

– Távlati terveink között szerepel – mondja dr. Fitz Jenő igazgató – az irodalomtörténet tárgyi emlékeinek gyűjtése, a Székesfehérvári Állami Képtár és egy állandó várostörténeti kiállítás megvalósítása.

"A könyvtár közvetlenül a megyei igazgató alá rendelt központi intézmény, amely a múzeumi szervezet valamennyi könyv- és kiadványcsere ügyeit intézi – olvassuk a könyvtárról szóló igazgatói rendelkezésben. – Azokban a nem Székesfehérvár székhelyű múzeumokban, ahol tudományos kutatás folyik, a múzeum profiljának megfelelő kézikönyvtár működik, a leggyakrabban használt könyvek-

ből és folyóiratokból. A kézikönyvtár a központi könyvtár kihelyezett egysége ... A könyvtár nem nyilvános, tudományos szakkönyvtár. Gyűjtési körébe a múzeumi tudományok — régészet, történelem (különös tekintettel a helytörténetre, éremtanra), embertan, művészet-történet, néprajz, az emlékmúzeumok szerint: irodalom és zene, természettudomány — tartoznak, továbbá a múzeális értékű könyvek. A könyvtár elsősorban a múzeumi szervezet tudományos kutatóit hivatott munkájukban segíteni, másodsorban a tudományos kutatókban a múzeumi szervezet külső munkatársait, a múzeumi tudományok művelőit. Kutatást nem végző érdeklődők számára a könyvtár csak szabályszerű beiratkozás esetén a megszabott könyvtári órákban, helyi olvasás formájában áll rendelkezésre."

Az intézménynek megalakulásától kezdve volt könyvtára. E bemutatás keretei nem teszik lehetővé, hogy a nagymúltú intézmény könyvtárának történetével is foglalkozzunk, ezért a múltra vonatkozóan meg kell elégednünk néhány kiemelt utalással. (A történet iránt érdeklődők bőszéges forrásértékű irodalomból tájékozódhatnak.¹⁾)

A könyvtárat nemcsak évszázados múltja, hanem elsősorban a székesfehérvári gyűjtemények között elfoglalt különleges helye, sajátos körülményei teszik igen jelentőssé, főként a helytörténeti kutatás számára. Már Számmer Pál felajánlotta, hogy kiadványaiból rendszeresen juttat a Fejérvárme gyei és Székesfejérvár Városi Történelmi s Régészeti Egyletnek. A jelentősebb helyi nyomdák a későbbiekben többé-kevésbé rendszeresen küldtek kiadványaikból —

főleg kisnyomtatványokat — a Múzeumnak, s így könyvtára a 19. és a 20. századi székesfehérvári nyomtatványok leggazdagabb le-
lőhelye.

A könyvtárnak a múzeumi szervezetben mindvégig igen fontos szerepe volt az ott folyó tudományos munka támogatásában. Marosi Arnold igazgatói jelentésében "A gyűjtemények gyarapodása és törzsállománya" cím alatt első helyen említi a könyvtárat.² Eszerint 1933-ban a könyvek, füzetek törzsállománya 5227 db volt, és 631-gyel gyarapodott. Külön említi a jelentés a 3955 darabot számláló (és 1009-cel gyarapodó) aprónyomtatványokat, a 93 db. törzsállományú (és 21-gyel gyarapodó) térképgyűjteményt, a kéziratokat (törzsállomány: 433, gyarapodás: 99), az okleveleket (törzsállomány: 3490, gyarapodás: 13) és az úgynevezett vegyes könyvtári anyagot, amelyek "fényképek, klisék, diapozitívek Székesfehérvárról és művészeti tárgyakról" (törzsállomány: 3103, gyarapodás 281). A későbbiekben eltűnik a könyvtár állományának ilyen rendszerű, részletező nyilvántartása; 1945 után korábban a könyvtár hatáskörébe tartozó gyűjtemények válnak le, és kerülnek önállóan a Múzeum egyéb gyűjteményei közé. Jelenleg könyvek, különlenyomatok, folyóiratok, kisnyomtatványok, kéziratok és mikrofilmek vannak a könyvtár kezelésében, de nem itt szerepel például a Múzeum kottagyűjteménye.

A könyvtár állományának nagysága már 1959-ben megközelítette a 29 ezer egységet, ebből könyv volt 11 616 teljes évfoliam folyóirat 1224 kötet, kisnyomtatvány 9870, kézirat és egyéb

egység összesen 6239 db. 1972. december 31-én 18 240 kötet könyv és 6138 kötet folyóirat volt a könyvtár birtokában, továbbá mikrofilmek, melyeket 1959. óta szereztek be. Míg 1959-ben 2540 forintért vásároltak könyvet és 576 forintért folyóiratot, 1965-ben már 15 845 forintot költöttek könyvre és 5442-t folyóiraatra. 1972-ben a könyvbeszerzésre kifizetett összeg 43 953 forint volt, a folyóiratok előfizetési költsége pedig 26 799 forint. (Jelenleg 87 féle kurrens periodikát járatnak, ebből 25 külföldi.) Ugyanezekben az években 346, 349 és 509 kötet könyv-, illetőleg 32, 149 és 412 kötet folyóiratgyarapodásról számolnak be a jelentések. Ezek nagy része tudományszakok szerinti bontásban is megadja az évi gyarapodást. A folyóiratállomány gyors növekedésére jellemző, hogy míg 1960-ban 87, 1967-ben már 744 teljes évfolyam folyóirattal növekedett az állomány. Ebből 261 régészeti, 195 történeti, 52 néprajzi, 130 művészettörténeti, 12 természettudományi és 106 évfolyam egyéb tudományági (antropológiai, múzeumi, helytörténeti stb.) volt.

1973-ban a könyvtár mintegy 100 ezer forint értékgyarapodásának egyharmada része vásárlás, kétharmada pedig csereakciók útján került az állományba.

Csak megemlíthetjük, hogy a kezdetben ajándékozással is, majd rendszeres vásárlással gyarapodó gyűjteménybe — a nyomdák beküldésein kívül — időnként bekerültek nagyobb állománytestek is. Így jutott 1945 után a Múzeum a verebi Végh-kastélyban őrzött kéziratok — költagyűjteményhez, amely 18. század végi és 19. század eleji eredeti partitúrákat tartalmaz (köztük ismeretlen zeneműveket

is), vagy a Hunyadi-kastélyból származó kisebb mennyiségű régi könyvhöz. A Ciszterci Rend felosztásakor, a székesfehérvári rendház könyvtárából 7–8000, a Ferences Rendházéből mintegy félszáz kötet — kizárólag tudományos értékű — szakirodalmi mű és régi könyv került 1952-ben a Múzeum tulajdonába. A helytörténeti gyűjteményben még régebről külön szerepel dr. Lauschmann Gyula orvos történeti, várostörténeti, és Enge János zeneiskoláigazgató zenetörténeti vonatkozású kéziratgyűjteménye. 1968-ban gyarapodott a könyvtár az Ybl-hagyaték könyvanyagával (1090 kötet könyv, 152 évfolyam folyóirat), a legújabb, 1972. évi szerzemény pedig Mozsolits Amália ősrégész gyűjteménye, mely könyveket és különnyomatokat (783 kötet), folyóiratokat (188 kötet), továbbá katalógusokat tartalmaz.

A Múzeum kiterjedt belföldi és nemzetközi kapcsolatai jól gyümölcsöznek a könyvtár javára. Míg 1959-ben csak 21 kötet, 1962-től 1966-ig 839 kötet könyv és folyóirat került így az állományba. A tetőzés éve eddig 1967: ekkor 35 ország összesen 328 cserepartnertől 321 könyv és 487 folyóirat érkezett be. "Könyvtárunk a múzeumi szervezet egyik legjobban működő egysége, a cserekapcsolatokban elért jelentős eredmények évi teljesítményünk egyik kiemelkedő része" — olvashatjuk a Fejér Megyei Múzeumok 1967. évi jelentésében. 1972-ben 27 ország 206 tudományos intézménye által küldött, összesen 404 könyvtári egységgel (158 kötet könyvvel és 246 kötet folyóirattal) gyarapodott az állomány. Jelenleg saját kiadványaikból 500 példányt fordítanak cserealapra.

A könyvtár állományának tartalmi összetételéről nem kaphattunk pontos, számszerű képet, a folyamatban lévő nagyarányú általános rendezés és feldolgozás miatt. Kétségtelen azonban, hogy a könyvek és folyóiratok tekintélyes hányada — a gyűjtőkörben meghatározott területek szerint — a régészet, a történettudomány (és helytörténet) köréből való, míg érthetően jóval kevesebb a művésztörténeti, a természettudományi stb. irodalom aránya. Külön kell szólnunk a gyűjtőköri leírásban "múzeális értékű könyvek" —ként szereplő, néhány kéziratotól és tekintélyes mennyiségű RMK-ról is, amelyeknek szakszerű feldolgozását még ezután kell majd elvégezni. A múzeumigazgatótól kapott tájékoztatás szerint ósnyomtatvány nincs a birtokukban; legrégibb nyomtatott könyvük 1502-ből való. Kóttatárunk 1100, helytörténeti gyűjteményük közel 1000 egységet tartalmaz. Ugyancsak különgyűjteményként tartják nyilván a 16–19. században megjelent könyveket; továbbá a kisnyomtatványokat is.

Az állomány szakszerű feltárása csak részben tekinthető megoldottnak; és ez a Múzeum könyvtárának régóta a legnagyobb problémája. A könyvtár kezelésével és rendezésével megbízott személyek hosszú sorát ma már szinte lehetetlen volna megállapítani. 1959-ig például egy adminisztrátor végezte a leltározást és a katalogizálást; a raktárrendezést, kölcsönzést, jelzetelést teremőrök látták el, majd a Múzeumbarátok Körének egy tagja, társadalmi munkában. Az 1959. évi jelentés szerint halaszthatatlanul egy önálló könyvtárosra van szükség, mert az állomány rendezetlensége miatt

használatatlan a könyvtár. A rendezést a következő esztendőben is külső munkatársak végezték. Érthető, hogy a gyakran változó, alkalmi munkaerővel lehetetlen volt a megbízható, egységes szempontú feltárás megvalósítása. A különféle fajú — és köztük nagy mennyiségű régi — kiadvány nyilvántartására, korszerű feldolgozására és a használat szempontjai szerinti katalogizálására ma is megfelelő szakképzettségű könyvtári munkaerőre lenne szükség. E munkák elvégzése növelné a nagy értékű gyűjtemény hasznát, egyáltalán minden dokumentumot hozzáférhetővé tenne. Az állomány nagy részének rekatalogizálása most van folyamatban. Jelenleg csak a helytörténeti gyűjtemény feltárása befejezett és felel meg a követelményeknek; cédulakatalógusa időrendi (a kiadás évét veszi alapul), ezen belül betűrendet követ.

A raktározás sajátos, úgynevezett "római szakrendszerre" épül, minden kötetnek helyrajzi szám által meghatározott helye van. A folyóiratokat és a sorozatokat országonként, ezen belül címük szerinti betűrendben, a Hungaricákat időrendben raktározzák.

Az állomány a központi könyvtárteremben és az épületen belül további kilenc helyen — a múzeológusok szobáiban, a restaurátor műhelyben, tehát lényegében szakterületek szerint megosztva — található. Utóbbiak tartós kölcsönzés formájában ott lévő, folyamatosan használt kiadványok. A Múzeum épületének tervezett bővítésében ugyan nem szerepel új, önálló könyvtárhelyiség, de a történeti könyvanyag, a folyóirattár és a kéziratok elkülönítését megoldják majd. Feltétlenül bővül a helyben

olvasási lehetőség is, amely a jelenlegi zsúfoltság miatt egy(!) férőhelyre zsugorodott.

Az igazgatói rendelkezés a könyvtár feladatai közé sorolja a munkaszervezet kutatóinak és külső munkatársainak negyedévenkénti tájékoztatását a beérkezett új szerzeményekről; ezt a gyarapodási jegyzéket a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárnak is rendszeresen megküldik.

A nyilvántartott forgalom – mivel a helyi használat csak részben mutatható ki – nem tükrözheti a tényleges igénybevételt; pl. 1968-ban 52 külső kutató 78 alkalommal olvasott, 20 esetben 25 művet kölcsönzött – erről számol be az évi jelentés. Pedig intenzív könyvtárközi kölcsönzést bonyolítanak le. – főleg folyóiratcikkek másolatait kérik, leggyakrabban francia, angol, NDK, spanyol és

cseszlóvák könyvtáráktól, az OSZK közvetítésével. Jóval kevesebb ennél az adott egységek száma – leginkább a helytörténeti gyűjtemény anyagából. A könyvtár munkanapokon 8–17 óráig áll a használók rendelkezésére.

Az István Király Múzeum Könyvtára gazdag gyűjteményével előkelő helyet foglal el a vidéki múzeumok könyvtárai között. Nemcsak a széleskörű múzeumi tudományos munkának, hanem – többek között – a székesfehérvári nyomdászattörténet kutatásának is nélkülözhetetlen bázisa. A Fejér megyei Könyvtáros e szerény bemutatással köszönti a 100 éves testvérintézményt, remélve, hogy a könyvtár személyi gondjainak megoldásával a jövőben állományának további kincseiről adhat hírt a könyvszakmai köreinek. (nl)

Jegyzetek

¹ A Fejérmegyei és Székesfehérvári Múzeumegyesület igazgatói jelentései, 1910–1945. + Székesfehérvár és Vidéke, 1910–1931. + Fejér Megyei Napló Múzeumi Értesítő rovata. (Szerk. Marosi Arnold.) 1924–1927. + Székesfehérvári Szemle, A Székesfehérvári Múzeumegyesület Közlönye. (Szerk. Marosi Arnold.) 1931–1939. + Fejér Megyei Múzeumok évi jelentései.

1955–1957. Szerk. Fitz Jenő. /István Király Múzeum közleményei, E sor. 1–3./

² Marosi Arnold: A Fejérvármegyei és Székesfehérvári Múzeum igazgatói jelentése az 1933. évről. = Székesfehérvári Szemle. Dolgozatok Székesfehérvár és Fejér megye életéből, 1934. 3–4. sz. 104–105. l.

ezt láttuk

EMLÉKMŰSOR A NÉVADÓRÓL

A székesfehérvári Velinszky László Városi Könyvtár és a Finommechanikai Vállalat Velinszky László nevét viselő szocialista brigádja közös emlékműsort rendezett 1973. szeptember 17-én. A könyvtár nemcsak helyet adott a rendezvénynek, hanem gondosan előkészítette a műsort, és meghívta mindazokat a vendégeket, akik élő hagyományként ápolják Velinszky László emlékét.

Velinszky László – a Tanító – ebben az évben töltötte volna be 85. évét, de alig múlt 31, amikor vele is végzett a Tanácsköztársaság utáni fehérterror. Rövid életének sokféle tevékenységére emlékeztünk. Emlékeztünk arra a tanítóra, aki népművelőként is kiválóan dolgozott, s a Tanácsköztársaság alatt pedig nemcsak Székesfehérvár, hanem az egész megye népművelését irányította. Akkor születtek meg az új rendnek megfelelő, ma is kiemelkedő alkotásnak számító elemi iskolai olvasókönyvek, "A Fejérmegyei Tanácsköztársasági iskolák olvasókönyve"-i.

Az emlékbeszédet dr. Csongor Endréné, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár igazgatója tartotta, aki Velinszky László életét és munkásságát méltán állította a Tanács-

köztársaság művelődéspolitikusai között a legjobbak közé.

Az emlékműsor hallgatói – a városban élő munkásmozgalmi veteránok, a Hazafias Népfront körzeti bizottságának tagjai, a 320. számú Szakmunkásképző Intézet tanulói (akiknek az iskolájában Velinszky László tanított), az Ezeréves általános iskola Velinszky László Uttörőcsapatának küldöttsége, a Finommechanikai Vállalat többi szocialista brigádjainak képviselői, KISZ-esei és vállalati vezetői, könyvtárosok és más érdeklődők – egy kiváló ember, egy harcos kommunista életének példájával gazdagodtak.

A műsorban közreműködött Csengery Judit előadóművész, aki Voznyeszenszkij: Mesteremberek című versével teremtette meg az emlékezés hangulatát. Majd részletek hangzottak el Velinszky László Olvasókönyveiből, végül Csongor Rózsa: Ballada a Tanítóról című novelláját olvasta fel Csengery Judit.

A Velinszky László Városi Könyvtár és a Finommechanikai Vállalat közös emlékműsora a névadóról újabb szép példája volt az üzem és a könyvtár jó kapcsolatának.

Hegedüs Éva

kövek, színek, emberek

HÁROM SZÉKESFEHÉRVÁRI VONATKOZÁSÚ, 18. SZÁZADI ISMERETLEN NYOMTATVÁNY

A magyarországi 18. századi nyomtatványok teljesség igényével történő felmérésének programja, valamint a székesfehérvári könyvkereskedelem történetére vonatkozó gyér adataink kiegészítésének szándéka indokolja a székesfehérvári Püspöki Könyvtárban található három nyomtatvány tüzetesebb ismertetését.

A megjelenés helyét, évét és a nyomda nevét nem tünteti fel az a 11 centiméter magasságú kiadvány, melynek címe: *Preces / quotidiana / e / variis piis / libellis / selectae per / T. M. /* – A címlap alján, a hiányzó impresszum adatok helyén ez olvasható: *Prostant venales Albae- Re- / galis apud / Adámum Augu- / stinum Lang Compa- / ctorem.* [Napi imádságok, melyeket különféle imakönyvekből válogatott T. M. Kaphatók Székesfehérvárott LANG Ádám Ágoston könyvkötőnél].

A címlapot megelőző lapon feszületet ábrázoló, jóminőségű rézmet-szettel diszitett könyvecske 104 lapot tartalmaz. Az egyes lapokon a szedéstükröt dupla léniával képzett keret veszi körül. A lapok felső peremén stilizált virágdisz helyezkedik el. A nyomtatvány kötése nagy mügonddal készült. Mindkét könyvtáblán vaknyomással készült stilizált virágokból és levelekből álló diszítés látható, a négy sarokban kagylódisszel. A könyvecske gerincén izléses aranydiszítés, és a táblák belső peremén is finom aranydisz fut végig. LANG könyvkötő mester szemlátomást minden művészetét meg akarta csillogtatni ezen a kis könyvön, melynek kiadását vagy bizományi árusítását vállalta.

A kiadvány leírása sem PETRIK Géza Magyarország bibliographiája 1712–1860. 1–4. kötetében, sem pedig ennek V. Pótlások című kötetében nem található.

Kérdés, melyik nyomdában és mikor látott napvilágot a kiadvány. Csupán külsődleges jeleknek, a könyvön talált diszitó elemeknek, a betűk és számok alakjának s egyéb tipográfiai sajátosságoknak más, korabeli székesfehérvári vonatkozású nyomtatványok megfelelő elemeivel való összevetése útján kísérrelhetjük meg a választ.

A könyvecske lapjainak felső peremén alkalmazott diszitó motívum az elemek különböző variációival megtalálható A Szent Lélek Istenhez való nyoltzad napi ajtatosság melly székes fehérvári püspökségben méltóságos püspök ő nagyságátul ki adatott, és rendeltetett című nyomtatványban, melynek – bár impresszum adatokat nem közöl – valószínű megjelenési ideje 1790.¹

Ugyanezek a diszitó elemek figyelhetők meg a *Catalogus Venerabilis Cleri Almae Dioecesis Alba-Regalensis* című imp-

resszum nélküli kiadványban, mely a szakirodalom szerint 1791-ben került ki FÜSKUTI LANDERER Mihály pesti nyomdájából.²

Szerepelnek továbbá ezek a könyvdiszkek a *Das allerheiligste Altarssakrament immerwährend- anbethende Bruderschaft, in dem Stuhlweissenburger Kirchensprengel, Stuhlweissenburg* című év- és nyomdaadatokat nem közlő műben, melynek kiadója vagy legalább is bizományosa LANG Ádám Ágoston polgári könyvkötő. Erről szól a címlap alján olvasható szöveg: zu finden bey Adam Augustin Lang, burgerl.[ichem] Buchbinder. A nemzeti bibliográfia 1787-re datálja a kiadványt.³ Viszont ennek a nyomtatványnak első 11 lapján olyan diszitó elem jelenik meg, mely az Énekek könyve szükséges litaniákkal és imádságokkal A' Magyar Keresztény Katolika Anya- szentegyház Szolgálatjára Székes Fejérvári Püspökségben, Pesten Fűskuti Landerer Mihály 1785. című műben más kombinációban látható.⁴

Tovább folytatva az összehasonlítást, megállapíthatjuk, hogy a ROYER Ferenc Antal "bötüüivel" Pesten 1780-ban nyomtatott Az oltári szentséget szüntelen imádó ajtatos társaság székes fehér-vári püspökségben című kiadvány címlapjának tipográfiai elrendezése nagyon hasonlít a mű már említett német nyelvű kiadása, *Das allerheiligste Altarssakrament...*-éhoz is, amiként a lapalji jegyzetek betűi, számai, elrendezése is erős hasonlóságot mutatnak.⁶ Ugyanez a hasonlóság ötlük szemünkbe a fentebb már leírt Énekek könyve címlapjával kapcsolatban is. Azt azonban nem hallgathatjuk el, hogy míg az 1780-ban megjelent első mű és ennek 1787-re datált német fordítása címlapját SÉLYEI NAGY püspök teljesen azonos méretű, finom rajzolatú rézmetszetes cimere disziti, addig az 1785-ös kiadású Énekek könyve címlapján nyersebb vonalú, valószínűleg fametszetes cimér szerepel. Erre magyarázatot nehezen tudnánk adni. Nem igazolható feltevésnéként megkockáztatjuk azonban azt az elképzelést, hogy az elkallódott, majd újból előkerült rézmetszetes klisé helyébe közben egy másikat készítettett a nyomdász.

Ha meggondoljuk, hogy ROYER Ferenc Antal 1773-ban megnyitott pesti nyomdájának tulajdonosa valójában FÜSKUTI LANDERER Mihály János, aki 1783-ban a maga nevére iratta át ezt a nyomdát⁷, akkor a külsődleges jegyek alapján igen valószínűnek látszik, hogy a *Preces quotidianae* éa A' Szent Lélek Istenhez való nyoltzad is a fenti három mű nyomdai családjához tartozik, tehát Fűskuti Landerer Mihály pesti nyomdájából került ki.

Nyitott marad továbbra is a kérdés, mely évben jelenhetett meg a *Preces quotidianae*. Mivel LANG Ádám közvetítő tevékenységéről a 18. század 80-as éveiből van legtöbb adatunk, bár véleményünket kelőően igazolni nem tudjuk, a megjelenési időt 1787–1790 közt keressük. A válogatás összeállítójának, T. M.-nek kilétét eddig nem sikerült megállapítanunk.

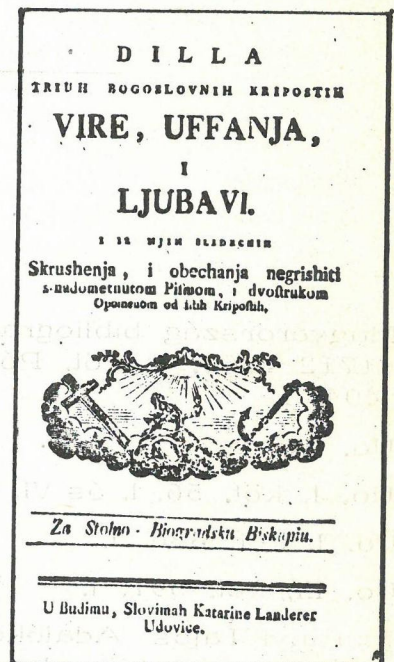
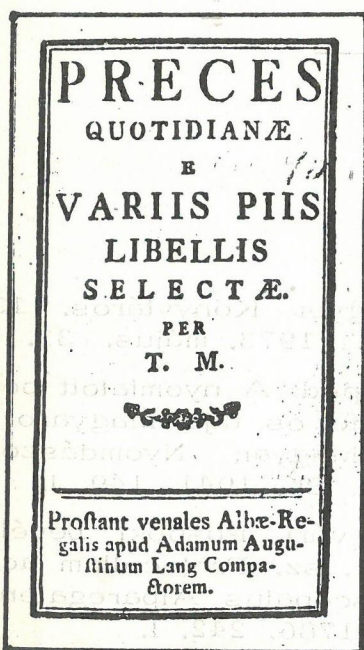
Hogy az egyházmegye megrendeléseit minden esetben LANG közvetítette-e, nem tudjuk. Arról azonban a Püspöki Könyvtárban található két 18. századi nyomtatvány tanúskodik, hogy a 80-as években az egyházmegye nyomtatvány szükségletét nem kizárólag ROYER Fe-

renc, illetve FÜSKUTI LANDERER Mihály nyomdája elégitette ki. Mindkét szóban forgó kiadvány ugyanis, melyekről a nemzeti retrospektív bibliográfia sehol sem tesz említést, Budán LANDERER Katalin özvegy nyomdájában készült. Nyelvük délszláv [illir], az egyházmegye délszláv nyelvű hiveinek lelki szükségletét szolgálták.

A 16 lap terjedelmű és 16 centiméter magas, évszám feltüntetése nélkül megjelent első kiadvány címadatai: Pisma cerkvena / na sva dila / prisvete / Misse. / Za Stolno-Biogradsku Biskupiu. / U Budimu. / Slovima Katerine Landererove / udovice. [Egyházi ének a szentmise minden részére. A székesfehérvári püspökség számára. Budán, Landerer Katalin özvegy betüivel]. A címlapon SÉLYEI NAGY Ignác püspök [1777–1789] cimere.

A székesfehérvári Püspöki Levéltár Protocollum actorum Episcopatus-ában 1784. május. 28-i dátummal olvasható bejegyzése szerint a püspök a magyar és német nyelven már megjelent miseénekeknek illir [délszláv] nyelven való kiadásához MUNIER János törökbálinti plébános kérésére hozzájárul. Az idézett dátum alatt a Protocollum azt is feljegyzi, hogy az illir nyelvű nyomtatott füzetekből 15 példányt egyidejűleg eljuttattak a törökbálinti plébániára.⁸

A nyomtatvány megjelenését tehát bizonyossággal datálhatjuk 1784-re. A püspök az egyházmegye papságához intézett, 1783. október 3-án kelt köriratában többek között a templomok istentiszteleti rendjéről intézkedik, és egyben elrendeli a magyar és német nyelven nemrég ki-nyomtatott miseénekek használatát. Az énekfüzet kötve 4 krajcárért, füzve 3 krajcárért volt kapható a püspöki hivatalban.⁹ Ezekből a kiadványokból mindeddig nem került elő példány, a nemzeti bibliográfia sem ismeri őket. Nyilvánvalóan a fenti délszláv füzet magyar és német nyelvű megfelelőjéről van szó.

A három ismeretlen nyomtatvány címlapja

A Püspöki Könyvtárban előkerült másik délszláv nyelvű ismeretlen nyomtatvány ugyancsak 16 lap terjedelmű és 17 centiméter magasságú. A kiadás éve itt is hiányzik az előzéklap nélküli címlapról. A nyomás elég gyenge minőségű. A címlapon a következő szöveg szerepel: Dilla / triuh bogoslovnih kripostih / VIRE, UFFANJA, /i/ LJUBAVI. /i 12 njih slidecmih / Skrushenja, i obechanja neg-rishiti / s- nadometnutom Pifmom, i dvostrukom / Opomenom od iftih Kripoftih / Za Stolno-Biogradsku Biskupiu. / U Budimu, Slovimah Katerine Landerer / Udovice. [A három áldott erénynek, a hitnek, reménynek és szeretetnek, valamint a belőlük fakadó bánatnak és a bűn kerülésére vonatkozó ígéretnek indulata, hozzáadott énekekkel és ugyanazon erényekről szóló kettős intellemmel. A Székesfehérvári Püspökség részére, Budán, Landerer Katalin özvegy betüivel.] A nyomtatvány címlapján nem szerepel SÉLYEI NAGY püspök cimere, hanem egy embléma, mely a hit, remény és szeretet erényeit szimbolikusan ábrázolja. Ugyanez az embléma disziti a fentebb ismertetett Pisma Cerkvena... című kiadvány első lapját is.

A püspöknek 1783. október 3-án kelt, már idézett körirata elrendeli, hogy a hívek vasárnaponként indítsák fel a hit, remény, szeretet erényeit. Valószínű, hogy az e célt szolgáló illir nyelvű imafüzet – az imént leírt nyomtatvány – is hamarosan megjelent, 1784–1785 táján.

Az előbbieken ismertetett, eddig ismeretlen három kiadvány leírásával kívántunk néhány szerény adattal hozzájárulni a 18. századi magyarországi nyomtatványok bibliográfiájának, a magyar nyomdatörténetnek, valamint a székesfehérvári egykorú könyvkötészet és könyvkereskedelem történetének teljesebbé tételéhez.

Sulyok János

Jegyzetek

- ¹ Magyarország bibliographiája 1712–1860. V. köt. Pótlások. 494. l.
- ² Uo. 91. l.
- ³ Uo. I. köt. 56. l. és VI. köt. 473. l.
- ⁴ Uo. I. köt. 636. l.
- ⁵ Uo. III. köt. 597. l.
- ⁶ Múrányi Lajos: Adalékok a székesfehérvári könyvkereskedelem és nyomdászat történetéhez. = Fejér Megyei Könyvtáros. 13. évf. 2. sz. 1973. május. 31. l.
- ⁷ Kertész Árpád: A nyomtatott betű története és útja Magyarországon. Magyar Nyomdászok Társasága, Bp. 1941. 149. l.
- ⁸ Székesfehérvári Püspöki Levéltár. 5091/4. sz. Protocolium actorum Episcopatus Albarégalensis. 1783–1786. 242. l.
- ⁹ Uo. 170. l.

A SZÉKESFEHÉRVÁRI SZABADSÁG ELSŐ TÁRCÁJA:

REVICZKY GYULA VERSE

A székesfehérvári és a Fejér megyei sajtó történeti feldolgozása, értékelése a jövő feladata. Bár e munka alapját megteremtette az 1966-ban megjelent sajtóbibliográfia¹, és néhány jelentős sajtótermékről tanulmány is készült²; ma még jelentős lapok, korszakok, érdekes lapalapítási kísérletek³ feldolgozása várat magára. A késedelem oka részben az, hogy a megyei sajtótermékek fennmaradt számainak többsége csak az Országos Széchényi Könyvtárban található meg. Ezért is örömmel kell vennünk az Országos Széchényi Könyvtár állományvédelmi hírlapmikrofilmzési tevékenységét, amelynek eredményeként a Megyei Könyvtárnak lehetősége nyílt a megyei sajtótermékek meglévő évfolyamainak beszerzésére mikrofilm formájában. E munkák keretében a közeljövőben kerül a könyvtár állományába a székesfehérvári Szabadság című lap, mintegy 10 000 hírlapoldal terjedelemben.

A Szabadság a legjelentősebb székesfehérvári lapok közé tartozik. Jelentőségét és feldolgozásának szükségességét – azt hiszem – elegendő SZIKLAY László soraival bizonyítani:⁴ "Igen érdekes, keletkezése, anyagi támogatói szempontjából mind a mai napig feldolgozatlan sajtótermék ez a székesfehérvári Szabadság. 'Társadalmi, szépirodalmi lap', amelyet első számától kezdve igen radikális, szinte forradalmi programmal szerkeszt ... Pongrác Béla ... A magyar munkásmozgalom története szempontjából igen fontos volna alaposan felkutatni Pongrác Béla személyét, életét, működését. Ezt maga az a körülmény is érdekessé teszi, hogy a magyar klerikalizmus egyik legfontosabb fellegvárában alapította ezt a kor fővárosi radikális-baloldali sajtótermékeihez képest is forradalmi lendületű vidéki lapot. ... Baloldalisága mellett rögtön ki kell emelnünk – lapja színvonalát is. Frissesség, élvénység jellemezhetnők a székesfehérvári Szabadságot a Gáspár-rezsim idején; nemcsak a hiranyaga, annak elrendezése, hanem főleg a 'Tárca'-rovata, 'Karcolatai', egyszóval: irodalmi része is."

SZIKLAY László megállapításait, a lap jelentőségét és a feldolgozás szükségességét szeretnénk aláhúzni azzal, hogy felhívjuk a figyelmet egyetlen írásra, amely a lap első számának tárcarovatában elsőként jelent meg: REVICZKY Gyula versére.

Az 1881. szeptember 1-én megjelent első számban (2. lap) közölt Reviczky vers címe: Forduljatok mind ellenem... E vers azonos (kisebbségekkel⁵) a NÉMETH G. Béla által sajtó alá rendezett Reviczky Gyula művei⁶ című kiadvány 1. kötetének 464–465. lapján közölt Heliofókok 2. című verssel. E költeménynek a Szabadságban való közlése nem a szövegváltozat szempontjából, hanem a megjelenés időpontját figyelembe véve jelentős. Németh G. Béla a 2. kötetben közölt Utószóban közli a Reviczky versek keletkezési időpontja megál-

lapításának problémáit, utalva KOMLÓS Aladár alapvető munkájára is (507–508. lap). Tanulmányának függelékében közölt bibliográfiájában Komlós⁷ a Heliofókok első megjelenését 1886. március 21-re, a versnek az Üstökösben való közlésének időpontjára teszi. Ennek alapján közli a verset Németh G. Béla is az 1886-ban irt versek között.

A vers keletkezésének időpontját a Szabadságbeli közlés alapján 1886-ról 1881-re kell helyesbiteni. – Vajon hány hasonló, vagy más szempontból jelentős adat lappang még a Szabadság évfolyamaiban?

Tóth Gy. I.

J e g y z e t e k

- ¹Fülöp A.: A Fejér megyei hírlapok és folyóiratok bibliográfiája. Székesfehérvár, 1965 [1966].
- ²Például: Az Eszme című lapról: Gévay Ágnes (Fejér megyei történelmi évkönyv. 2. 1969. 331–339. I.), M. Pásztor József (Magyar Könyvszemle. 1969. [42]–47. I.) írása.
- ³Kétségtelenül a legérdekesebb lapalapítási kísérletnek kell tekintenünk Huszár Károly Gráczziák című Fojó-Irását 1828-ban. /Fontosabb irodalom: Az Országos Széchényi Könyvtár magyar nyelvű újkori kötetes kéziratának katalógusa. Bp. 1956. 3. [köt.] 911. lap, az Oct. Hung. 661. jelzetű, nyomtatásra szánt, de meg nem jelent folyóirat cenzúrai példányának leírása, + Egy meg nem jelent folyóirat cím alatt a Székesfehérvár és Vidéke 1910. január 22. száma (38. évf. 10. sz. 2. lap) közöl ismertetést a Magyar Nemzeti Múzeum kézírattárának [!] erről az új szerzeményéről. + Huszár Károlyról, egyéb munkájáról Dézsényi Béla irt a Magyar Könyvszemlében (1971. [51]–54. lap): Egy magyar táblabíró véleménye az egyetemi sajtó-oktatásról a XIX. század elején. – A lap kézírata mellett található levélfogalmazvány választ ad a kudarc okára: mindössze 19 előfizető jelentkezett a felhívásra./
- ⁴Sziklay L.: A századvég ellenzéki irodalmának történetéből. Gáspár Imre. 1854–1910. Bp. 1955. – Az idézet a 113–114. lapokról.
- ⁵A Szabadságban: cz-vel irt szavak: 4. sor kaczagástok, 5. sor Daczossá, 10. sor: harcztot, 12. sor: arczok, 16. sor: álorczátok. – Ponttal záródik a 4., 6. sor; vesszővel a 13. sor. – A 9. sorban a felkiáltójel utáni "csak" szó kis betűvel. – A 12. sorban: farizéus arczok.
- ⁶Reviczky Gyula (művei. 1–2. köt. Sajtó alá rend. Németh G. Béla.) Bp. 1969.
- ⁷Komlós A.: Reviczky Gyula. Bp. 1955. – Bibliogr. [149]–163. lap. A Heliofókokra vonatkozó adat a 157. lapon.

könyvespolc

1973. augusztus – október

Dávid Zoltán: A családok nagysága és összetétele a veszprémi püspökség területén 1747–1748. [Kiad. a] Központi Statisztikai Hivatal Könyvtára, Magyar Országos Levéltár. Bp. 1973, (Statisztikai Kiadó). III, 171 l., illusztr. /Történeti statisztikai kötetek./

A Bevezetésben közöltek meghatározzák a családok nagyságára és összetételére vonatkozó vizsgálatok fontosságát, a munka határait és a célkitűzést is. "Népességtörténeti kutatásaink egyik fontos, gyakran visszatérő, de kielégítően máig meg nem oldott kérdése a családok szorzószámának meghatározása. ... Munkámban arra törekedtem, hogy a felhasznált forrás alapján a különböző szorzószámok meghatározásához minél differenciáltabb adatokat nyerjek, a családok és háztartások alkotóelemeinek minél teljesebb felsorolását és bontását adjam. Táblázataimban azért a háztartásokban élő szülők, gyermekek, felnőttek, rokonok és idegenek számát, illetve az egy házban élő nemzedékek, rokoncsaládok és idegenek arányát külön-külön kimutattam. E részekből tehát bármely családtípus összeállítható. Ahhoz azonban, hogy akár az országos értékeket, akár a táji sajátosságokhoz idomuló helyi eltéréseket pontosan megismerjük, nagy adatbázisra, ennek megteremtéséhez pedig hosszú évekig tartó munkára van szükség. A feladat egyszeri nekifutásra nem végezhető el, e dolgozat célja ez nem is lehetett. A veszprémi püspökség 1746–1749. évi egyházlátogatási jegyzőkönyvének feldolgozásával csak egy lépéssel közelebb akartam jutni a kérdés megoldásához."

Dávid Zoltán munkájának forrása a veszprémi püspökség egyházlátogatási jegyzőkönyve. Az egyházmegye kilenc főesperességében végrehajtott összeírás 1746-tól 1750-ig tartott, s természetesen kiterjedt az akkor még a veszprémi egyházmegyéhez tartozó székesfehérvári főesperesség területére is. Így érthető, hogy a feldolgozás során nyert eredmények, megállapítások általános értéke mellett megyénkben különös jelentőségű ez a kiadvány, mert táblázataiban a községek legfontosabb demográfiai adatait közli.

(Ficsor József – Török József): A mezőgazdasági,- vízhasznosítási feladatok ellátása a Dunántúli Regionális Vízmű és Vizgazdálkodási Vállalat működési területén. (Siófok, 1973.) 54 l., illusztr.

A közreadó vállalatnak kettős célja volt a kiadvány megjelentetésével: "Egyrészt felhívni a gazdaságok figyelmét, hogy a mezőgazdasági vízhasznosítási munkák során jelentkező problémákkal hová forduljanak, illetve milyen szolgáltatást várhatnak a Dunántúli Regionális Vízmű és Vízgazdálkodási Vállalattól. Másrészt példát adni az öntözés gyakorlati bemutatására. Ehhez Fejér megye egyik legjobb öntöző gazdaságának, a dunaújvárosi Vörös Csillag Mg. Tsz.-nek öntözési szakemberét kértük fel, hogy ismertesse a gazdaság öntözéssel kapcsolatos tevékenységét, az ott szerzett tapasztalatokat és az öntözési eredményeiket."

A feladatát maradéktalanul megvalósító kiadvány mintegy 40 lap terjedelemben, grafikonok és táblázatok kíséretében ismerteti a Vörös Csillag termelőszövetkezet öntözési eredményeit.

A 25 éves enyingi Vöröshajnal termelőszövetkezet fejlődése, gazdálkodása. [Enying, 1973], (Csongrád megyei Lapkiadó). 72 l., illusztr.

A jubileumi kiadvány lapjain "az enyingi parasztemberek szólnak, vallanak életükről, a változó és megváltozott munkáról." A negyedszázados út bemutatása után következik a termelőszövetkezet 34 tagjának visszaemlékezése; majd Nemes István elnök és Polgár Zoltán főkönyvelő válaszol arra, hogyan sikerült valóra váltani a lehetőségeket. A megtett út számszerű adatainak bemutatása után a növénytermesztés, állattenyésztés, a segédüzemek fejlődésének bemutatása, majd a tervek, távlatok vázolása található a kiadványban, melynek záró fejezete a mozgalmi életről és a szociális gondoskodásról ad képet. A kötet élén részlet található Ila Bálint – Kovacsics József: Veszprém megye helytörténeti lexikona című könyvének. (Bp. 1964.) Enying címszavából (181–181. l.).

- 6 -

A MAGYAR KÖNYVTÁROSOK EGYESÜLETÉNEK V. VÁNDORGYÜLÉSE

Az MKE 1973. október 25-én és 26-án Zalaegerszegen tartotta ötödik vándorgyűlését, mely egyben a magyarországi könyvnyomtatás 500. évfordulóját is ünnepelte. Az MKE Fejér megyei csoportját Börcs János, a bicskei járási könyvtár igazgatója, dr. Csongor Endréné, a Megyei Könyvtár igazgatója, Molnár Istvánné, a Velinszky László Városi Könyvtár vezetője, Murányi Lajos, a Továbbképzési Kabinet, Neményi László, a Megyei Könyvtár munkatársa és Sudár Ivánné, az SZMT Központi Könyvtár vezetőjeképvisele. A vándorgyűlés megnyitását megelőzően a Műszaki szekció vitát rendezett 24-én délután a Megyei Könyvtár olvasótermében.

A vándorgyűlés mindkét napon a Megyei Művelődési Központban ülésezett. Az első napon dr. Székely Sándor számolt be az IFLA 39. kongresszusáról, majd dr. Borsa Gedeon, az OSZK tudományos főmunkatársa ismertette az OSZK-ban jelenleg is folyó jelentős bibliográfiai munkát. Előadásában vázolta, hogy a nemzetközi szakirodalom példájára a régi magyar könyvek korszakhatárát nem 1711-ben, hanem 1800-ban vonták meg, és a munkát így kiterjesztik a XVIII. századi nyomtatványokra is. Részletesen beszámolt azokról a nehézségekről, amelyekkel a Régi magyarországi nyomtatványok ([Bibliográfia. Kiad. a] Magyar

Tudományos Akadémia, Országos Széchényi Könyvtár. Bp. Akad. Kiadó. 1. köt. 1473–1600. 1971. 928 l. 42 t.) összeállítása során szembekerültek, és betekintést adott a műhelymunkába. Elmondta, hogy a RMNy az 1473 és 1600 között megjelent műveknek mintegy 99 %-át tükrözi, és így az irodalomtörténeti kutatás számára is alapvető mű, nem beszélve arról, hogy általa minden kiadvány azonosítható a közölt címlap-fotók és a részletes megjegyzések alapján. Kifejtette, hogy a XVII. századi anyag feltárása – már mennyiségénél fogva is – mennyivel nagyobb munkát jelent majd, ezért is csak a primér hungaricákat öleli fel. Méginkább igaz ez a XVIII. századi nyomtatványokra, ahol többszáz könyvtárban kell majd a korabeli anyagoknak utánanézni. Hangsúlyozta, hogy a bibliográfia elkészülését nagyon meggyorsíthatná a megyei könyvtárak előzetes, egységes szempontok szerinti feltáró munkája, melyre a KMK tanfolyama készíti majd fel könyvtáros kollégáinkat. A munka eredménye lesz a PETRIK-féle könyvészet 7., kiegészítő kötete. Sajnos – tette hozzá dr. Borsa Gedeon – ezzel a bibliográfiával csak 80 %-os feltárást remélhetünk; korántsem olyan jó arány ez, mint az RMNy esetében. Dr. Tarnai Andor irodalomtörténész hozzászólásában ki-

fejtette, hogy a kutatók számára mennyire lényeges egy olyan teljes, korszerű bibliográfia, mint az RMNy, és mennyire fontos, hogy az előadásban jelzett XVII. és XVIII. századi anyag is feldolgozást nyerjen. Rámutatott arra, hogy az irodalomtörténészek is segítséget tudnak nyújtani bibliográfus kollégáiknak a vitás, nehezebb kérdések megválaszolásában.

A következő előadó, dr. Makkai László történész, a könyvtártörténeti kutatás, pontosabban a XVII. századi könyvtári kultúra módszertani problémáiról szolt, példaként saját kutatási eredményeit ismertette. Előadásában azokat a statisztikai eljárásokat elemezte, amelyek segítségével a kor egy-egy társadalmi osztályának, rétegének könyvtárai, művelődési igénye, műveltsége — ahogy ő mondta: "információval való ellátottsága" — kikövetkeztethető, azaz egzaktul megragadható. Hangsúlyozta, hogy a növedéki naplók és a korabeli katalógusok nélkül terméketlen marad a kutatás; kizárólag statisztikai elemzésük adhat kiindulási alapot a további munkához. Ezután következhet — a jegyzékek alapján — a művek tartalmi vizsgálata, a könyvtár korszerűségének, jellegének, összetételének megállapítása, végül annak megrajzolása, mi hiányzik a könyvtárból, a kortárs irodalom és tudomány mely jelentős művei nem kerültek be a gyűjteménybe. Hangsúlyozta: a történeti szempontokat állandóan érvényesíteni kell a kutatásban, nem szabad mai szemléletünket visszavetni az adott korba.

A XX. század könyvtártörténetírásának problémáit fejtegette dr. Remete László, a FSZEK osztályvezetője, az első nap utolsó előadója. A Fővárosi Könyvtár tör-

ténete megírásának nehézségeiről számolt be, mintegy módszertani útmutatást nyújtva arról, milyen összetett és időigényes feladat a jelenkor könyvtártörténetének megírása is.

A délután folyamán a vándorgyűlés résztvevői ellátogattak a zalaegerszegi falumúzeumba és a Göcsej Múzeumba, majd a Megyei Könyvtárba, ahol ekkor nyílt meg a Zala megyei könyvnyomtatás 400 évét bemutató kiállítás.

A második napon Kéki Béla tartott előadást "A mai magyar könyvművészet kibontakozása" címmel. Vázolta a modern könyvművészet megszületésének körülményeit, ismertette Kner Imre és Tervan Andor munkásságát, majd szolt a Hungária, Amicus, Officina és a Rózsavölgyi és Társa művészi törekvéseiről. Részletesen foglalkozott a szecesszió és a Bauhaus törekvéseivel. Ezután ismertette a felszabadulás utáni időszak kiváló könyvművészeinek (Szántó Tibor, Lengyel Lajos, Haiman György, Erdélyi János stb.) munkásságát, szolt a Magyar Helikon stúdiómunkáiról és a magyar könyvművészet eddigi külföldi sikereiről. Előadását azzal fejezte be, hogy könyveink még kitünőbb kivitelben készülnek majd az elkövetkező időben: 1975-ig két új nyomda épül, 2,8 milliárd költséggel végbemegey a nyomdaipar rekonstrukciója, s ezáltal mind mennyiségi- leg, mind minőségileg jelentős fejlődés várható.

Az előadás korreferense Németh Lajos művészettörténész volt, aki írásban küldte meg hozzászólását. Értékes kiegészítéseket tett, melyben Kassák és a magyar aktivizmus modern tipográfiai törekvéseit ismertette, majd leszögezte, hogy a magyar avantgarde újat ho-

zott a tipográfia terén is a huszas évek elején, Kassák Tett című folyóiratában. Ezeknek a törekvéseknek stílusösszetevői az expreszszionizmusból, dadaizmusból és konstruktivizmusból erednek. Kifejtette, hogy Moholy Nagy már 1925-ben az avantgarde könyvművészet képviselője volt, s általa kapcsolódott a magyar a nemzetközi avantgarde törekvésekhez.

Ezután Móna Ilona, a Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakiskola könyvtárosa beszélt a magyar zeneműkiadás történetéről. Kiemelte a kutatás fontosságát, és ismertette eddigi eredményeit. A nehézségek miatt csak a pesti kiadású zeneműveket dolgozták fel, ezek datálása és időrendjük megállapítása is összetett feladatot jelentett.

Még két hozzászólás hangzott el, az egyik az MRT Tömegkommunikációs Kutatóközpont jelenleg folyó kutatási programjáról számolt be, a másik hozzászólás a könyvtártörténetírás figyelmét hivta fel az "olvasók történeté"-nek vizsgálatára.

A vándorgyűlés dr. Székely Sándor zárszavával ért véget, aki bejelentette, hogy jövőre Pécsen, szeptemberben rendezik meg az Egyesület következő vándorgyűlését.

A tanácskozás résztvevői Zala megye történeti és építészeti emlékeinek megtekintése után búcsúztak a vendégszerető Zalaegerszegtől.

m - 1 -

ŐSZI MEGYEI KÖNYVHETEK

Az Őszi Megyei Könyvhetek ez évi rendezvényeire október és november hónapban került sor. Az ünnepélyes megyei megnyitót Sárbogárdon, a Madarász József járási szerepű Nagyközségi Könyvtárban tartották; október 16-án. Ünnepi köszöntőt mondott Seres József, a Megyei Tanács VB művelődésügyi osztályvezetője, ezt követően Galambos Lajos József Attila és SZOT-díjas író találkozott olvasóközönségével. Közreműködött a József Attila Művelődési Központ irodalmi Színpada. A rendezvényre a Megyei Könyvtár által összeállított, ajánló bibliográfiát tartalmazó meghívó készült.

Október 5-én a móri Radó Antal járási szerepű Nagyközségi Könyvtár rendezésében író - olvasó találkozót tartottak Kolozsvári

Grandpierre Emillel, a Nagyközségi Tanács nagytermében. Bevezetőt mondott Sik Csaba író és irodalomkritikus, közreműködött Schuberth Éva és Németh József színművész. Az estre, melyen több, mint kétszázan vettek részt, a Radó Antal Könyvtár ajánló bibliográfiával kiegészített meghívót szerkesztett. - Október 22-én Timár Máté József Attila díjas íróval találkoztak a lajoskomáromi olvasók, a klubkönyvtárban. Martonvásáron két irodalmi programot is szerveztek ebben az időszakban: október 22-én "Nevető klasszikusok" címmel előadást, november 29-én pedig író - olvasó találkozót Jókai Annával. November 19-én Várra Varga Domokos, november 26-án Etyekre Moldova György, József Attila és SZOT-díjas író látogatott és tartott nagyszerű író -

olvasó találkozót a községi tanács nagytermében, illetőleg a szövetség klubjában, Gárdonyban október 20-án a KPVDSZ rendezett irodalmi estet; A csönd órái című antológia szerzői közül Neményi László találkozott az olvasókkal, közreműködtek Spindler Béla és Ujhelyi Olga, a KISZÖV Irodalmi Színpad tagjai.

Válamennyi rendezvény iránt nagy érdeklődés mutatkozott, összesen több mint félezen vettek részt a találkozók. A szövetségi könyvesboltok és bizományosai a programokat megelőzően és a helyszínen nagy mennyiségű könyvet adtak el. Az akciósorozatot a várt jó eredménnyel zárult.

A VII. SZAKSZERVEZETI KÖNYVTÁRI HÉT

A Szakszervezetek Fejér megyei Tanácsának Központi Könyvtára a közreműködő vállalatok szakszervezeti bizottságaival immár hetedszer szervezte meg a Szakszervezeti Könyvtári Hét rendezvénysorozatát. November 20-tól 27-ig változatos programokra került sor a megyében, és az utóbbi évek gyakorlatát folytatva, a régóta hagyományos író – olvasó találkozók mellett ismét helyet kaptak az ismeretterjesztés népszerű területeinek estjei is.

Az ez évi Hét eseményei között kiemelkedő helyet foglalt el a szakszervezeti könyvtárak előrelépését reprezentáló két ünnepség: az IKARUS Pusztavámi Gyáregységében és a MÁV Székesfehérvári Járműjavító Vállalatnál rendezett könyvtárátadás. Az előbbire, mely a Könyvtári Hetet megnyitotta, november 20-án, 14,30-kor került sor, Jobbágy Károly József Attila-díjas költő közreműködésével, míg a Járműjavítónál 23-án 14 órai kezdettel Csák Gyula író vett részt az ünnepségen. November 20-án Jobbágy Károly még egy

író – olvasó találkozót tartott: a Balinkai Szénbányák mecséri könyvtárában, 19 órakor. – A következő napon Fenákel Judit író Székesfehérváron 14 órakor a Finommechanikai Vállalat, 18 órakor a MÁV Góc-könyvtár olvasóival találkozott. November 22-én 14,30 órakor Székesfehérváron, a Tejipari Vállalatnál László Anna, november 23-án 18 órakor Kincsesbányán, a szakszervezeti könyvtárban Csák Gyula vett részt író – olvasó találkozón. "Lakáskultúra" estet rendeztek a Könnyűfémű könyvtárában november 26-án 18 órakor, és még aznap, 19 órai kezdettel "Élet és Tudomány" estet a bodajki bányászlakótelep könyvtárában, a folyóiratok szerkesztőségének közreműködésével.

A VII. Szakszervezeti Könyvtári Hét sikeres sorozatát az SZMT Székház nagytermében megtartott, Csokonai napjai című reprezentatív irodalmi est zárta, november 27-én, 19 órakor – Surányi Ibolya, Kovács P. József és a Kaláka Együttes előadásában.

MŰSZAKI KÖNYVNAPOK SZÉKESFEHÉRVÁRON

Ez év őszén tizenkettedszer rendezték meg országsszerte a Műszaki Könyvnapokat, ez alkalommal a magyarországi könyvnyomtatás 500. évfordulója jegyében. A Könyvnapok székesfehérvári eseményei között kiemelkedett az a – könyvkiállítással, könyvvásárral és szakmai bemutatóval egybekötött – "Kvadrofónia" konferencia, melyet a VIDEOTON Központi Műszaki Könyvtára és a Híradástechnikai Tudományos Egyesület Székesfehérvári Szervezete rendezett, október 17-én.

A Városi Tanács nagytermében tartott előadások sorát délelőtt 9 órakor Demeter Béla, a VIDEOTON műszaki igazgatója nyitotta meg. – A szakirodalmi dokumentumok között a műszaki könyveknek ma is megkülönböztetett jelentősége van – mondotta. – A tömegkommunikációs eszközök rohamos fejlődésével és elterjedésével a könyvnek, mint információ-hordozónak és közvetítőnek, igen sok versenytársa született, elsősorban az audio-vizuális eszközök és különféle kombinációik nagyarányú előretörése folytán. Mégis, a könyv mindezekig igen jól állja a versenyt, szerepe és jelentősége nem csökkent. – A továbbiakban szólt arról, hogy a műszaki könyvek országos seregszámánál ebben az évben 8 kiadó 45 újdonsága várja a vásárlókat, mintegy háromszázezer példányban, és az ideigazgazdag termés a VIDEOTON-ban dolgozó szakemberek fokozott érdeklődésére tarthat számot. – A

technika rohamos fejlődésével haladni és újat alkotni csak a legújabb eredményeket ismertető szakirodalom módszeres tanulmányozásával lehet – hangsúlyozta –, és felhívta a figyelmet a Gyár műszaki könyvtárának több mint 50 ezer egységet számláló gyűjteményére, valamint sokrétű szolgáltatásaira.

A megnyitót követően öt előadás hangzott el, a korszerű térhatású rádiózás technikájának különféle kérdéseiről.

A négyjelű adásról és a vételtechnikai sztereo eljárásokról dr. Tófalvi Gyula, az EMV főmérnöke, a Kódolt négyjelű átvitel a sztereo csatornákon címmel IvánJános, a VIDEOTON fejlesztő mérnöke tartott előadást. A rádiókvadrofónia kifejezési lehetőségeit Ujházi László, az MRT villamosmérnöke, a négycsatornás lehallgatórendszer akusztikai egyensúlyának kérdéseit Steinbach Sándor, szintén az MRT villamosmérnöke ismertette. Délután még egy előadás következett Kvadrofónia az Egyesült Államokban címmel, melyet Antal László, a VIDEOTON laborvezetője tartott, majd hozzászólásként Kiss István, a PKI tudományos csoportvezetője az NSZK-ban alkalmazott négycsatornás hangátvitelről számolt be. Ezután került sor a rendkívüli érdeklődést kiváltó bemutatóra, amelyen a négycsatornás sztereo hangrögzítés és hangátvitel lehetőségeiről győződhetek meg a résztvevők: hanglemezről és magnetofonról. (A legújabb értesülések szerint a VIDEOTON három éven

belül kvadrofon rádiókészülékkel jelentkezik a piacokon.)

A Műszaki Könyvnapok keretében könyvkiállítást rendeztek a VI-DEOTON műszaki és szakszervezeti könyvtárában, továbbá Szé-

kesfehérvár több nagy műszaki könyvtárában is, melyeket többezren megtekintettek, s ezeken nagymennyiségű műszaki könyvet adtak el.

BŐVÜL Székesfehérvár könyvtárhálózata: a Városi Tanács VB határozata szerint a közeljövőben összesen 600 négyzetméter alapterületen két fiókkönyvtár felépítését tervezik. Az egyik a Szeder úti, a másik a dr. Münnich Ferenc lakótelepen létesül. A két új intézményre igen nagy szükség van, tekintve, hogy eddig teljesen megoldatlan e két terület könyvtári ellátása.

ÚJ MŰVELŐDÉSI OTTHONT adtak át ünnepélyesen november 6-án, Abán. A több mint 4,5 milliós költséggel és jelentős, mintegy 300 ezer forint értékű társadalmi munkával emelt épület kivitelezője — a Fejér megyei Tervező Iroda tervei alapján — a helyi Vörös Hajnal Termelőszövetkezet, mely egymillió forinttal járult az objektum létrehozásához. Több mint egymilliót fordított az építkezésre és berendezésre a Fejér megyei Moziüzemi Vállalat is.

A jól tagolt és igényesen kivitelezett, földszintes épületben a 250 férőhelyes, filmelőadásokra alkalmas nagyterem és az összenyitható klubterem mellett közel száz négyzetméter alapterület jutott a könyvtárnak, amely itt végre megfelelő, korszerű elhelyezést nyert több mint nyolc és félezer kötetes állományával. Az új intézményt a községi tanács elnöke adta át ünnepélyes keretek között a lakoságnak.

EMELETRÁÉPÍTÉSSEL új, a jelenleginél lényegesen nagyobb alapterületű helyiséget biztosít a könyvtárnak Szabadbattyán község tanácsa. A bővítéssel 1974-ben elkészülnek.

Ugyancsak várható a Szabadbattyánnal közös tanácsú Urhidán is a fiókkönyvtár kedvezőbb elhelyezése. Ide 335 négyzetméteres kommunális épületet terveznek, amelybe majd a tanácsi kirendeltség irodája, a posta, az orvosi rendelő költözik, s ugyancsak itt kap helyet, a 66 négyzetméter alapterületű klubbal összenyithatóan, a fiókkönyvtár is. A tervek szerint a klub egyben alkalmas lesz filmelőadások rendezésére is, a végében gépházat alakítanak ki. A tervdokumentációt a helyi Magyar-Szovjet Barátság Tsz elkészítette; a kivitelezést célzó első megbeszélésre — a társadalmi összefogásban érintett szervek képviselőinek részvételével — október 11-én került sor.

ÚJ HELYISÉGEKBE költözött november folyamán az enyingi "Vas Gereben" Nagyközségi Könyvtár. A rendőrség volt épületében kapott helyet, a korábbinál kétszer nagyobb alapterületen. A 14 ezer kötetes gyűjtemény szorító raktározási gondjainak megoldása már régen időszerű volt, és napirenden is szerepelt Enyingen. Az átköltözéssel egyidejűleg a könyvtár berendezése is bővült.

XUJ, ÖNÁLLÓ helyiségbe költözött a MÁV Székesfehérvári Járműjavító Vállalat "letéti I" szakszervezeti könyvtára. A régi irodaépületben kialakított, az eddiginél nagyobb alapterületű, szép könyvtár berendezésének egy részét a szocialista brigádok készítették el.

Önálló helyiséget kapott október elején a Székesfehérvári Könyv-féműöntődjében létesített új fiókkönyvtár is. Ez az üzem területén működő ötödik fiókkönyvtár, és a második, amely önálló helyiséggel rendelkezik.

AZ OLVASÓ NÉPÉRT Mozgalom első országos tanácskozásán, melyet június 14 - 15-én rendeztek Nyiregyházán, a Fejér megyei Tervező Iroda felajánlotta, hogy megtervezi az általános iskolai épületekéhez hasonló csatlakoztatható, 100 négyzetméter alapterületű könyvtárat. A terveket a Hazafias Népfront Elnöksége novemberi budapesti tanácskozásán megvitatta és jóváhagyta, ennek alapján a Tervező Iroda elkészíti a teljes tervdokumentációt. Az iskolák ezzel - ahol élnek a lehetőséggel - valóban korszerű könyvtárat nyerhetnek, melyekben remélhetőleg már félfüggetlenített vagy főfoglalkozású könyvtáros látja el majd a teendőket (köztük a gyermekkönyvtári funkciókat is). A megfelelő méretek nemcsak 28-32 olvasóhely, hanem a könyvtári órák tervezését is lehetővé teszik.

MOSZKVIC-S-FURGON gépkocsit kapott októberben a Szakszervezetek Fejér megyei Tanácsának Központi Könyvtára. Régi szükségletet elégítenek ki vele: megoldódik, könnyebbé válik a letétek rendszeres cseréje, és a gyakoribb ellenőrzések, módszertani

segítségnyújtás révén hatékonyabbá válik az irányítás. A megyében ezzel összesen négy gépkocsi - művelődési autó - szolgálja a könyvtárügyet.

A JÁRÁSI HIVATAL döntése alapján október 15-től a Madarász József járási szerepű Nagyközségi Könyvtár működteti a korábban a Hivatal kezelésében lévő művelődési autót. Gépkocsivezetője, Tóth Ferenc megkezdte a külterületi településeken a rendszeres filmvetítéseket. Felsőtöbörzsök, Kislók, Igarvám-Szőlőhegy, Középbogárd, Paulapuszta, Pélpuszta, Sáripuszta lakossága jut ily módon havonta legalább kétszer mozielőadáshoz.

HARMINCEZER forint összegű póthitellet biztosított a Megyei Tanács VB Művelődésügyi Osztálya Fejér megye nyolc - elsősorban kiemelt községi könyvtára számára, hogy bővítsék gyermek- és ifjúsági könyvállományukat. A keret szétosztására, illetőleg a könyvszerzésre még ebben az évben sor kerül.

ÁTVESZI KEZELÉSRE az iskolai könyvtár állományát Sárbogárd II. és Vajta községi könyvtára. A lépésre az iskolák kezdeményezésére kerül sor, mellyel a tanácsok is egyetértenek. A sokkal kedvezőbb helyzetben, megfelelő alapterületen és személyi feltételekkel működő községi könyvtárak az iskolák tulajdonjogának fenntartásával kezelik majd az átvett állományt, és az oktatás könyvtári szükségleteit is figyelembe véve, a fölös párhuzamosságot kizárva szerzeményeznek. A két községben az iskola és a könyvtár kapcsolatai eddig sem voltak kedvezőek.

zótlenek, a tervezett lépéstől pedig — a gazdaságosságon túl — az általános iskolai tanulók minden szempontból jobb könyvtári ellátását várják.

NÉGY UJABB kis bibliográfiát adott ki a nyári és az őszi hónapokban az SZMT Központi Könyvtár. A "Mi a szocialista realizmus (Vázlat)" címűt, mely az 58. sorszámú, F. Tordai Emese, a "35 éve halt meg Alekszandr Ivanovics Kuprin" címűt (59. sz.) Farkas Gyuláné állította össze, Tóth Jánosné az összeállítója a "160 éve született Eötvös József" címűnek (60. sz.), a "200 éve született Csokonai" című kisbibliográfiának pedig (61. sz.) Fata Erzsébet.

Gyorsan reagált a könyvtár Pablo Picasso halálára a nem sokkal utána megjelent könyvjelzővel. Ezt követően még négy könyvjelzőt adtak ki: Stromfeld Aurél születésének 95., Eliot születésének 85., Verdi születésének 160. és Ságvári Endre születésének 60. évfordulójára.

AJÁNLÓ BIBLIOGRÁFIÁT készített a pedagógiai irodalom egy-éves gyarapodásáról a József Attila Városi Könyvtár, amelyet Dunaújváros valamennyi pedagógusának megküldtek.

HÁROMNAPOS tapasztalatcsere-n vettek részt szeptember 10-12-ig megyénk járási és városi könyvtárigazgatói Hajdú-Bihar megyében. Meglátogatták a debreceni megyei és városi könyvtárat, valamint több községi könyvtárat is.

KÖNYVTÁRVEZETŐI értekezletet tartottak szeptember 11-én az SZMT Központi Könyvtárban, me-

lyen a soron következő, őszi feladatokat beszólták meg Fejér megye főfoglalkozású szakszervezeti könyvtárosai.

GYERMEKKÖNYVTÁROS tapasztalatcsere-napokat szervezett október 15 - 16-án a salgótarjáni Megyei Könyvtár. A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekkönyvtárosa résztvett a találkozón, ahol az iskola és a könyvtár együttműködéséről, illetve az első- és felső tagozatú tanulók olvasásáról hangzottak el beszámolók.

A **JÁRÁSI** szerepü nagyközségi és városi könyvtárak igazgatói november 26-án a Megyei Könyvtárban tartották szokásos, negyedik negyedévi értekezletüket. Az eddigi eredmények értékelése mellett kiemelten tárgyalták a megye könyvtári olvasói számának és összetételének alakulását, továbbá a katalógusépités aktuális kérdéseit.

HÁROM szakszervezeti könyvtáros kezdte meg tanulmányait szeptemberben a Debreceni Tanítóképző Intézet kihelyezett tagozatának könyvtár-népművelés szakán: Fodermayer Edit, a Baromfikeltető Vállalat, Katona Zsuzsa, a Dunai Vasmű és Somlyai Károlyné, a 14. sz. **VOLÁN** Vállalat könyvtárosa.

ALAPFOKU könyvtárosképző tanfolyamot indított októberben az SZMT Központi Könyvtára. A két-hónapos tanfolyamon 42 fő vett részt. A konzultációkat Székesfehérváron és Dunaújvárosban tartották; a vizsgára november 28-án került sor.

Ugyancsak alapfokú vizsgára készült októbertől a tanácsai könyv-

tárhálózat 22 tiszteletdíjas munkatársa, akiknek a hálózati alközpontok szerveztek konzultációkat, felkészítésként a december 10-én Dunaújvárosban, illetve a január folyamán Székesfehérváron kitűzött vizsgára.

X KÖZÖSEN SZERVEZI meg főfoglalkozású könyvtárosainak 1973/74. évi továbbképzését az SZMT Központi Könyvtára és a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár.

Első ízben november 13-án vettek részt közös programon a két hálózat munkatársai. Kéki Béla művelődéstörténész vezetésével megtekintették az 500 éves a magyar könyvnyomtatás című kiállítást a Nemzeti Múzeumban, majd a Petőfi Irodalmi Múzeum három kiállítását. December 17-én lesz a következő továbbképzési nap; ekkor Füleki József, a Társadalmi Szemle szerkesztőbizottsági tagja és Horváth Tibor, a KMK munkatársa tart előadást a közművelődés fogalmáról, illetőleg a könyvtár és a gépesítés problémaköréről.

A **VIDEOTON** szakszervezeti könyvtára rangos rendezvény-sorozattal örvendeztette meg olvasóit az őszi hónapokban. Szeptember 12-én Csernus Mariann tartott előadást Weöres Sándor Psychéjéből, közreműködött Fodor Ferenc gitárművész. Sánta Ferencel író - olvasó találkozót rendeztek október 17-én, minden várákozást felülmúló érdeklődés közepette. "Én használni, nem ragyogni akarok" címmel október 31-én Jobba Gabi előadójestjére került sor, november 24-én pedig Jancsó Adrienne balladaestjét rendezték meg, "Földédesanyám" címmel, közreműködött Faragó Laura népdalénekes. Említést érdemel a könyv-

tár rendezvényeinek irásos propagandája: például az utóbbira mintaszerűen szerkesztett meghívót készítettek, mely kitűnően tájékoztat Jancsó Adrienne műsoráról és ajánló bibliográfiát is tartalmaz.

IRODALOMBARÁTOK köre alakult a József Attila Városi Könyvtárban. Gazdag programjából, mely sokrétű érdeklődést elégít ki, kiemelkedik az a rendezvénysorozat, amelynek közreműködője Bánffy György színművész a Magyar Népköztársaság Érdemes művésze. Az irodalombarátok szeptembertől hat alkalommal találkozhatnak a klasszikus és modern irodalom tolmácsolójával.

SZEPTEMBER 13-án és 14-én búcsúztatta az általános iskola VIII. osztályát elvégzett olvasóit a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekrészlege. A többéves hagyománynak megfelelően került sor ünnepélyes átadásukra, átvezetésükre a felnőtt könyvtárba, ahol megismerkedtek annak rendszerével és szolgáltatásaival. A beiratkozást követően már mint "felnőtt olvasók" kölcsönöztek.

A **BOLGÁR NÉP** életét és irodalmát bemutató könyvkiállítást rendezett szeptember 27-én az IKARUS Székesfehérvári Gyárában az SZMT Központi Könyvtár és a gyár szakszervezeti könyvtára, a bolgár felkelés évfordulója alkalmából szervezett nagygyűlésen.

A **MOHÁCSI** gyerekek busó témájú rajzkiállítása hat hétig gyönyörködtette a látogatókat a dunaújvárosi József Attila Városi Könyvtárban. A gyermekrészleg-

ben kiállított színvonalas rajzok méltán arattak nagy sikert.

MOLDOVA GYÖRGY József Attila- és SZOT-dijas író vett részt író – olvasó találkozón október 17-én, 16 órai kezdettel a Dunai Vas-
mű Vörösmarty Könyvtárában. A nagysikerű rendezvényre a Kortárs íróink sorozat keretében került sor.

JELENKOR-ESTET rendezett október 22-én a Velinszky László Városi Könyvtár. Pesti János bevezetője után Szederkényi Ervin főszerkesztő mutatta be a folyóirat múltját, jelenét és beszélt a szerkesztés munkájáról. Az esten, melyen a folyóiratot még Arató Károly, Csorba Győző és Pákolitz István képviselte, a közönség a novemberi "Csontváry-számból" kapott izelítőt és a vendég írók, költők műveivel ismerkedett. A nagysikerű esten mintegy 80 érdeklődő vett részt.

IRÁS- ÉS KÖNYVTÖRTÉNETI foglalkozásra került sor október 27-én délután – a magyarországi könyvnyomtatás 500. évfordulója alkalmából – a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekrészlegében, melyet Tavasz Ágnes tartott.

CHILEI ESTET rendezett november 15-én a dunaújvárosi József Attila Városi Könyvtár. A színvonalas műsoros esten, melyen chilei diákok és a Járási Irodalmi Szinpad tagjai működtek közre, mintegy hatvan – főleg fiatal – érdeklődő vett részt.

"TANULJUNK VERSÛL" címmel irodalmi műsort rendezett november 16-án 18 órakor a Dunai Vas-

mű Vörösmarty Könyvtára a Vas-
mű Művelődési Házában. Baranyi Ferenc költő vezette a műsort, közreműködött Merényi Judit, Kovács P. József és Szokolay Ottó.

AZ EZREDIK OLVASÓ iratkozott be novemberben a József Attila Városi Könyvtár gyermekrészlegébe. Köszöntötték és könyvjuttalmat adtak át neki.

AZ IRÁS TÖRTÉNETÉBŐL tartott vetített képekkel illusztrált előadást november 19-én, 17 órai kezdettel Kéki Béla művelődéstörténész, a Budapesti Műszaki Egyetem Könyvtárának ny. helyettes igazgatója, a Velinszky László Városi Könyvtárban. Előadására felsőtagozatú általános iskolás olvasóit hívta meg a könyvtár.

KÉPES GÉZA költő és műfordító volt a vendége november 26-án, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban megrendezett író – olvasó találkozónak, melyre a Könyvtári esték című sorozat keretében került sor. A Magvető Kiadó és a Megyei Könyvtár közös rendezésében lebonyolított író – olvasó találkozón Sik Csaba író és kritikus, a Magvető Könyvkiadó főszerkesztője mondott bevezetőt.

A KI NYER MA? című rádióvetélkedő november 30-i adásának színhelye a székesfehérvári Gárdonyi Géza Művelődési Ház klubja volt. A versenyre jelentkezők a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár zenei részlegében készültek fel a szereplésre.

A JÁTÉK A KÖNYVTÁRBAN című rádióvetélkedő sorozatban december 27-én kerül sor a móri Radó Antal járási szerepű Nagy-

községi Könyvtár és az ózdi szak-
szervezeti könyvtár között a ké-
zikönyvtárhasználati játék lebonyo-
lítására. Mórton a művelődési ház
klubja lesz a verseny színhelye,
ahová ez időre áttelepítik a kézi-
könyvtárat. A résztvevő játékosok
– 10 általános iskolás, 10 közép-
iskolás és 10 felnőtt – külön cso-
portokban, hetenként egy alkalom-
mal tartanak "edzést", készülnek a
vetélkedőre.

ÚJ KÖNYVTÁROSOKAT KÖ-
SZÖNTÜNK, akik 1973. második
felében kezdték meg tevékenysé-
güket: a bicskei járásban Etyeken
Hell Ilonát; a dunaújvárosi járás-
ban Adonyban Taródi Tamást, Ba-
racson Makó Józsefet, Ercsiben
Vitányi Zsuzsát, Kisapostagon Sza-
bó Lászlónét és Mezőfalván Sel-
lei Évát; a móri járásban Bakony-
csernyén Szvitek Mihálynét, Ba-
konycsernye-Béketelepen Kavicz-
ki Máriát és Gánton, Molnár An-
tálnét; a sárbogárdi járásban Al-
sószentivánon dr. Szécsi László-
nét, Hantoson Kóczián Istvánt, La-
joskomáromban Gelencsér Tibor-
nét, Sáregresen Bögyös Károly-
nét, Sárszentágotán Orova János-
nét és Sárbogárd II-n Horváth
Mártát; a székesfehérvári járás-
ban Lovasberényben Elbert Kata-
lint, Sárkeresztes-Mohán Rontó
Györgynét és Zámolyon Németh
Józsefnét, valamint a Megyei
Könyvtárba visszatért Bódás Évát.

Ugyancsak köszöntjük a szak-
szervezeti könyvtárhálózatban dol-
gozó két új munkatársat. Lukács
Máriát, aki július 1-től, és Herná-
di Györgynét, aki szeptember 1-
től dolgozik a Dunai Vasmű Vörös-
marty Könyvtárában.

BUCSUZUNK két régi munka-
társunktól, akik közel két évtize-
de látták el községükben olvasni-
valóval a könyvtárba járókat, és
a mostoha körülmények, a lassan
javuló működési feltételek köze-
pette is kúségesen kitarítottak. több
százezer kötet kézbeadásával moz-
dítva elő a művelődést: Lepsény-
ben Rácz Klárától és Lovasbe-
rényben Rábai Páltól. Most, hogy
működésükről ezúton emlékezünk
meg, a kezük alatt felnőtt olvasó-
generációk nevében is köszöntjük
őket, hosszú időn át tiszteletdíj-
ként végzett munkájuk elismerése-
képpen.

FEKETE GYÖRGYNÉT, az
SZMT Központi Könyvtárának mun-
katársát meghívták a Bibliográfiák
és Repertóriumok Országos Koor-
dinációs Bizottságának tagjai közé.
Új tisztségéhez eredményes tevé-
kenységet kívánunk.

BENSŐSÉGES ünnepségen em-
lékeztek meg a megyei és a váro-
si könyvtár munkatársai november
6-án az Októberi Szocialista For-
radalom 56. évfordulójáról, melyen
a dolgozók jutalmat kaptak.

VALAMENNYI MUNKATÁRSUNKNAK ÉS OLVASÓNKNAK
EREDMÉNYEKBE GAZDAG, BOLDOG UJESZTENDŐT KIVÁN
A FEJÉR MEGYEI KÖNYVTÁROS SZERKESZTŐSÉGE!